(ZEITUNGSDRUCKSACHE)

Ч. 1-2. Різдво Христове 1944. Рік II.

ХОЛМСЬКА ЗЕМЛЯ

РЕДАКЦІЯ:
Краків, Ожешкової 7.
Тел. 104-81.
АДМІНІСТРАЦІЯ:
Краків, Райхсштрассе 34.
Тел. 230-39.

ТИЖНЕВИК
„Cholmer Land" Wochenausgabe
SCHRIFTLEITUNG: Krakau, Orzeszkowagasse 7. — Fernruf 104-81
VERWALTUNG: Reichsstrasse 34. — Fernruf 230-39, 146-42

ПЕРЕДПЛАТА:
Чвертьрічно — 3.50 зл.
піврічно „ „ 7.— зл.
Ціна прим. 50 сот.

З Різдвом Христовим!

Вітаємо Вас, Дорогі Читачі, здоровимо Вас, Брати-українці, з Різдвом Христовим. Щирим привітом **„Христос Раждається"** вітаємо Вас усіх.

Вітаємо тих усіх, що в це велике свято засідатимуть до Святої Вечері у своїй власній хаті і бажаємо їм щасливо провести вже п'яте Різдво у війні і діждати наступних Веселих Свят.

Вітаємо тих усіх, що далеко від своєї рідні, що далеко від рідної хати і Рідної Землі виглядатимуть свят-вечірної зірки на чужому небі. Добровольцям Галицької Дивізії в усіх вишкільних таборах наші щирі побажання щасливо перебути тверді дні вояцького вишколу, гарту й непохитности духа у вірі в правильність свого пориву.

Вітаємо наших робітників і робітниць у Німеччині; здоровимо Вас, українські дівчата і хлопці, з Різдвом Христовим і разом із Вашими батьками й матерями, з сестрами й братами, разом з усіми, що серцю Вашому близькі й милі — шлемо щирий привіт з Батьківщини і бажаємо Вам зо Святами багато радісних хвилин та щастя і здоров'я в Новому Році, витривалости, успіхів у праці й гарту духа, щоб щасливо діждалися повороту в рідну хату.

І Вас, Читачі, що мусіли виїхати з Землі батьків Ваших, на якій шаліє війна і в руїну заміняє Ваші міста, в попіл обертає села — щиро-сердечно вітаємо з Різдвом Христовим. Вам, Дорогі Браття, наше щире побажання: Дай Боже, щоб Ви якнайскоріше могли вернутися на Рідну Землю, в Україну, і там у нових власних хатах, у відбудованих містах і селах, щирим і радісним серцем за звичаєм давніх предків прославляли Різдво Христове.

Дай Боже, щоб якнайскоріше наспів день Великої Радости, щоб на обновленій землі запанував Справедливий Мир і ми всі вольними устами могли повторити величні слова: „Слава во вишніх Богу, а на землі мир"!

РЕДАКЦІЯ

ЯРОСЛАВ ЗАРЕМБА

У СВЯТ-ВЕЧІР

(Колядка)

Стоїть церковця межи хатами,
До сходу сонця трьома хрестами.
Коло церковці, любі братове,
Дзвонили дзвони в Різдво Христове.
Дай Боже!

Коло церковці в білій хатині
Святу вечерю варить газдиня.
Довкола неї дрібненькі діти,
Як ластів'ята, як тії квіти.
Дай Боже!

Пахучим сіном стіл застеляють,
Ой застеляють і так питають:
— „Де, мамусенько, де наш батенько
Чом не приходить на вечереньку?"
Дай Боже!

Ой так говорять, так промовляють,
Так свою маму нині питають:
— „Де сестра Настя, де брат Микола,
Чом не сідають з нами до стола?"
Дай Боже!

„Ваш тато, діти, та й не приходить
Бо десь в Сибірі снігами бродить,
А брат Микола, як буйний вітер,
Пішов до війська — край боронити.
Дай Боже!

А наша Настя в світі далекім
Десь там працює вже рочок третій.
Просімо, діти, Дитятко Боже,
Хай Милостивий всім їм поможе".
Дай Боже!

Ой так казала і так навчала,
Воскові свічі на стіл поклала,
Аж відчинились сінешні двері,
Иде Божа Мати до Свят-вечері.
Дай Боже!

Иде Божа Мати в тую хатину,
Іде з Ісусом, зі своїм Сином,
Іде в хатину, щоб звеселити
Тую родину сумом прибиту.
Дай Боже!

Ой на колінця упали діти,
Стали благати, стали просити,
Всі разом нині Боже Дитятко,
Щоб повернувся домів їх батько.
Дай Боже!

А господиня Матінку Божу
За стіл саджає, гостить чим може,
І щиро просить її словами:
— „Мати Ісуса, зглянься над нами".
Дай Боже!

— „В свою опіку, Божая Мати,
Мою дитину прошу прийняти,
Мою дитину в далекім краю,
Хай там ніколи горя не знає".
Дай Боже!

— „І мого сина, Матінко Божа,
Рятуй у битві від куль ворожих,
І дітям тата, Маріє Чиста,
Рятуй з неволі у антихриста".
Дай Боже!

Ой усміхнулась Божая Мати,
І стала мамі й дітям казати,
Стала казати та й потішати,
Що всі здорові прийдуть до хати.
Дай Боже!

І у світлиці стало ясніше,
Стало на серці всім веселіше.
Бо у Свят-Вечір Ісус, Марія
Принесли в хату віру й надію.
Дай Боже!

А як зачали колядувати,
Знову втворились двері до хати —
Входить господар з радісним словом:
„Вітайте, діти,
з Різдвом Христовим!"
Дай Боже!

Братам в Краю і на чужині

Краків, кінець грудня 1943 р.

Уже п'ятий раз у цій війні засідатимуть українські сім'ї до Свят-вечірнього стола. В кожній хаті, за співом колядок, згадуватимуть і минулий рік, згадуватимуть працю тих, що відійшли від нас назавсіди, і тих, що з воєнної конечности в це Свято будуть далеко від рідної хати.

У Свято Христового Різдва та з Новим Роком і ціла наша національна спільнота в Генеральній Губернії, зорганізована в єдиній організації — в Українському Центральному Комітеті, також робитиме підсумки наших осягів за останній рік в обставинах затяжної тотальної війни.

Сучасну війну називають зовсім правильно тотальною, тобто загальною, всеобіймаючою. І справді, у свій вир захопила вона в тій чи іншій мірі всі держави, народи, всі верстви чи стани, одним словом — цілий світ. Тотальна війна притискає всіх, вона і на нас лягає важким тягарем. В обставинах тотальної війни всі сили впряжені на службу великої воєнної машини. І ми, впоряд з іншими европейськими народами, стоїмо в спільному оборонному фронті, виконуючи всі обов'язки, що їх накладають і на нас тверді воєнні закони. В таких обставинах не стає багато і сил і часу на іншу працю, не зв'язану безпосередньо з війною, тому великих осягів здобути годі. Український Центральний Комітет змагав завсіди до того, щоб серед цих воєнних обставин здобути якнайширші можливості розвитку і праці. Без шуму й розголосу робили ми завсіди те, що мало одну ціль: Зберегти фізично і морально нашу національну субстанцію і побільшувати наші цінности, творені спільними зусиллям, жертвенною працею всіх шарів нашої суспільности.

В теперішніх велетенських змаганнях окремі завдання має т. зв. війна нервів. Ворожа пропаганда на всякі способи намагається розхитати їх у своїх противників, бо людина, що тра-

Братам в Краю і на чужині

(Док. з 1-ої стор.)

гить нерви, тратить також голову, тратить правильне розуміння подій і фактів та через те й здібна до вчинків, що можуть принести і їй і громаді найгірші наслідки. Ворожа пропаганда намагалася діяти і серед нашого населення, шукаючи легковірних жертв. Український Центральний Комітет постійно звертав увагу, що в ім'я власного інтересу треба завсіди зберігати у нашому внутрішньому житті лад і порядок і продовжувати працю. Коли ж ворожа пропаганда змагала до знищення наших надбань, тоді Український Центральний Комітет звернувся до українського населення в двома спеціяльними відозвами, що відповідали вповні дійсним переконанням українського громадянства.

Під час війни на сторожі ладу й порядку мусять стояти тверді закони, тому інтерес кожного зокрема і нас усіх разом вимагає того, щоб не дати себе звести ворожій пропаганді, щоб у кожних обставинах заховати холодний розум, бо тільки в цей спосіб можна оминути зайвих втрат і болючих жертв.

Та для суспільности, для нації, не мала б вартости та людина, що зберігаючи себе фізично, затратила б почуття моралі, потоптала б людську гідність, затратила б ідейність і національну честь. У пошануванні Божих законів, у зберіганні віри своїх батьків, у вірності своїй землі виростає вартісна людина, що навіть у найтяжчих обставинах принесе користь своєму народові.

Щоб зберігати й розвивати наші духові і фізичні сили, треба в кожному положенні мати на оці доцільність усіх наших вчинків. Тому Український Центральний Комітет, продовжуючи в минулому році свою діяльність, яка обіймає всі ділянки життя українського громадянства, мав завсіди на увазі його розвиток можливий в даних обставинах. Становище Українського Центрального Комітету находило повну підтримку нашого громадянства, яке не щадило своїх жертв на суспільні і культурні цілі і своєю співучастю в праці помагало здобути ті осяги, що їх ми сьогодні маємо.

Зокрема хочу підкреслити тут працю мужів довір'я і голів У. О. Т., як тих співробітників У. Ц. К., які стоять на низах, безпосередньо зустрічаються з населенням у його щоденному житті та є практичними виконавцями всіх задумів і доручень Українського Центрального Комітету. Вони у великій мірі причинилися до того, що населення зрозуміло свої обов'язки. Завдяки співпраці з ними здача контингенту проходила якнайкраще і в цей спосіб населення виявило своє позитивне відношення до потреб війни та уникнуло зайвих прикрощів. Наші мужі довір'я і голови УОТ брали участь у освідомленні нашої молоді про її обов'язок праці в Будівельній Службі. Це вони причинилися замітно до оживлення праці в У. О.Т., до успішного переведення збірок, напр. на Концерт бажань Галицької Дивізії, для ранених вояків Східного фронту, на ялинку нашим стрільцям, тощо. Окрема їхня заслуга у співпраці в організації дошкілля, бо завдяки тому навіть у важких воєнних часах ми змогли на час жнив дати опіку і національне виховання тисячам нашої дітвори.

В тій важливій і відповідальній громадській роботі не один із мужів довір'я, як і не один з активних громадян, зокрема на наших північно-західних землях наложив головою, і сьогодні, згадуючи їх, кличемо: Слава їхній пам'яті!

З безлічі суспільно-виховних справ на одне з перших місць висунулася потреба влаштовування в містах бурс для шкільної молоді зі сіл. Даючи приміщення в бурсі, громадянство створює можливість здібній молоді з українських сіл набути знання, здобути фах, і в цей спосіб відкриває селові шлях до міста, щоб і воно стало українським. В цей спосіб будуємо міст між селом і містом на нашій землі.

Нашу працю в господарській, шкільній, культурній і виховній ділянках мусимо, як і дотепер, вперто і без зайвого розголосу вести далі, бо не блискучі слова, не голосні декламації, але витривала сіра робота творить справжні вартості. Це має бути також програмою на наступний рік. Із впертістю та завзятістю мусить кожний українець та українка працювати на своїй стійці у тій свідомості, що через суму дрібних діл можемо і дійдемо до великого. Наше завдання — використати всі можливості, що їх маємо завдяки прихильності німецької влади. Всім нам чей же ясне, що тільки при тісній співпраці з могутнім німецьким народом зможемо врятувати нашу Батьківщину перед большевицькою навалою.

В минулому році прийшла небуденна подія в нашому житті. Галицька Земля, після довгих заходів, дістала змогу бодай частинно здійснити своє бажання, що випливало з глибокого переконання цілого народу, який один з перших, ще чверть століття тому, підняв прапор боротьби з большевизмом. В минулому році наші села й міста післали своїх добровольців до СС Стрілецької Дивізії Галичина. Її створення стало далекосяглою подією, якої наслідки можуть заважити на долі цілої нашої спільноти. Одним із наслідків її створення є вже тепер те, що тисячі нашої молоді набуває якнайкращий військовий вишкіл, щоб продовжувати славну традицію української збройної сили. У Свято Христового Різдва, що е святом сім'ї, її едности й сили, не тільки з родинних хат добровольців полинуть до них щирі думки, але ціла наша спільнота з'єдиниться в побажаннях для своїх стрільців, що взяли на себе найважчий, але і найбільш почесний обов'язок.

І в минулому році наші братта і сестри їхали на працю до Німеччини, щоб сповнити обов'язок, щоб заступити в праці у фабриках, варстатах і на полі німецьку молодь, німецьких мужчин, що боронять нашу Батьківщину перед заливом большевизму. Сьогодні число українських робітників зі самої Генеральної Губернії виносить там коло пів міліона осіб. Очевидно, куди більше число українських робітників з України. Отже тепер витворилося особливе положення, що велика частина українського активу найшлася поза межами української землі. Тому теж справа наших робітників, що працюють у Німеччині, висувається на чолове місце.(Про опіку Українського Центрального Комітету над ними пишемо окремо — Ред.) І безпосередньо до Вас, Браття Робітники, під кінець ще кілька слів:

Надходить святочний час, коли по стародавньому українському звичаю гомонітиме на нашій рідній землі величня коляда „Бог Предвічний народився". У цей час Ваші серця заб'ються живіше, там — у чужій стороні, а думки та почування полинуть до Рідного Краю в гостину до Ваших найближчих. І не одному з Вас на згадку минулих спільно переведених Свят-Вечорів заблисне сльоза в очах, як вияв туги та прив'язання до Рідної Землиці. Розуміємо вартість цих Ваших почувань, та цінимо їх високо. Це ж свята любов Батьківщини — наш найбільший скарб! Одначе ця сльоза не сміє притьмарювати Вашого зору, ані зменшувати Вашого життєвого гарту, який Вам необхідний, щоб щасливо перебути тверді часи. Хай свідомість того, що про Вас пам'ятає ціле українське громадянство, облегшить Вашу тугу та скріпить віру, що у висліді наших трудів та спільних зусиль народиться краще життя для цілого українського народу.

Христос Раждається!

Д-р Володимир Кубійович

Українські Громадяни!

Уже п'ятий рік найтяжчої та найжахливішої війни, яку знає історія. Всюди щораз більші потреби воєнного часу, а через це зростають труднощі в розбудові нашого національного життя. Війна вимагає щораз більше жертв. А що більше жертв крови та майна, то більші мусять бути наші зусилля, то більше мусить проявитись доброта людського серця.

Тому старим українським звичаєм звертаємось до всього українського громадянства з гарячим закликом: в урочисті дні Різдва Христового серед радісних пісень про народження Правди на землі не забудьмо про той обов'язок доброти людського серця.

Згадаймо про тих всіх безчисленних земляків наших, що їх вигнала з їх рідних хат воєнна хуртовина. Згадаймо тих, що сьогодні стоять у стрілецьких ровах і наставляють свою грудь в обороні рідного краю, і тих, що в вишкільних таборах гартують свої сили, щоб стати тамтим на допомогу. Згадаймо теж і тих, що як полонені не мають змоги вернутися до своїх родин. Пам'ятаймо про всіх братів наших, які в той час, коли ми співаємо радісні пісні про чудо в яслах Вифлеємських, стоять при станках і тяжкими молотами кують зброю, а тим самим і кращу долю для народу. Не забудьмо і про тих усіх, що їм жорстокий воєнний час розпукою серце розриває, бо вони може і не знають, що сьогодні свято Різдва Христового. І взагалі спом'янім усіх, що їх важко б'є невмолима доля воєнного часу. А цю пам'ять про них засвідчім ділом! Всі вони потребують допомоги — одні потребують хліба, другі знову щирого слова, книжки чи іншого доказу, що про них не забуло щире українське серце.

Одночасно пам'ятаймо про розбудову національного життя. З'єднені одною думкою та одним бажанням ідім вперто вперед, радо жертвуючи наш труд і гріш для Загальної Справи! Забезпечим нашим дітям і грядущим поколінням кращу майбутність — оце перший і найбільший наш обов'язок. Тим то не сміє марно пропасти ні одна добра нагода, не сміє змарнуватись ні одна українська людина. Тому, без уваги на важкі нестерпні умови воєнного часу, цілий народ ставить у творчій праці основи під храм національного життя.

Але все це вимагає великої праці та все нових матеріяльних засобів.

Тому проведім і цього року ВСЕНАРОДНУ ЗБІРКУ КОЛЯДИ для Українського Центрального Комітету на потреби допомоги і розбудови українського життя. Наше громадянство склало впродовж останніх воєнних років міліонові жертви. Але потреби не меншають, а навпаки — зростають. Тому знову відкликаємося з нагоди свята Різдва Христового до жертвенности українського народу, бо без тієї жертвенности не може бути розбудови національного життя, ані допомоги для тих, що її найбільше потребують.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ

ЧИТАЄМО ГАЗЕТУ НЕПИСЬМЕННИМ

Рідна преса й книжки є і будуть нашими найкращими друзями та порадниками в житті, особливо нам на чужині. Кожний з нас із щирою радістю бере до рук українську газету, щоб довідатись про новинки на Батьківщині і в світі. Читаючи газету, наче розмовляємо з другом про рідні справи. Але серед нас є ще на жаль і неписьменні або мало-письменні, що самі не в силі прочитати рідного слова. Тому я звертаюся до письменних братів-українців, що працюють у Німеччині, щоб вони читали українську пресу, а зокрема різдвяне число нашого тижневика тим, що читати не вміють. Неписьменні матимуть культурну розвагу і будуть щиро вдячні за те своїм письменним братам. Подбаймо, друзі, у вільних хвилинах про те, щоб щире рідне слово дійшло до всіх і дало їм пораду й розраду. Перечитайте їм святочні статті — це ж для нас усіх щирий привіт з найдорожчої Батьківщини.

ФЕДИНА ТЕОДОР

(м. Нагель)

Смиренний Іларіон

з Божої ласки Архиєпископ Холмський і Підляський

до всього Всечесного Духовенства, Преподобного Монашества та до всіх Боголюбивих вірних нашої Холмсько-Підляської Православної Єпархії,

Христос Раждається!

„Слава в вишніх Богу, і на землі мир, в чоловіцїх — благоволеніє!”
(Лука 2. 14).
„Да прийде Царствіє Твоє!”
(Матвій 6. 10).

Всемогущий Господь, творячи наш земний світ, створив його так, що він може існувати тільки повною вірою в Бога, цебто тільки тоді, коли він буде жити Божою правдою та любов'ю. Інакще існувати світ не може.

Найперший обов'язок кожної людини — глибоко вірувати в Бога. А віра в Бога — це віра в усі Його якості, в усю Його силу. Віра в Бога — це віра в Його Святе Письмо, віра в усе те, що подає нам Свята Євангелія. Віра в Бога — це віра в Його земну установу, — в Його Святу Церкву. Віра в Бога — це найголовніша основа, на якій побудований наш світ, це та підвалина, на якій тільки він і може триматися, це угольний камінь порядку в світі. „Без віри не можна догодити Богові” (Євр. II. 6). Без віри в Бога світ існувати не може, бо без неї він прийшов би до повного безладу та руїни.

Хто вірує в Бога, той покладається на Нього в усьому, той повно вірить у Його всемогутність. Хто вірує в Бога, той будує все своє життя так, що в ньому скрізь панує Бог, і без думки про Бога віруючий нічого не робить. Віруючий в Бога скрізь і завжди пам'ятає про Нього, й ані на хвилину не лишається без думки про Бога.

Хто вірує в Бога, той вірить **в Його Святу Церкву,** й завжди слухається всіх Її наук. А вірячи в Церкву, треба конче брати уділ в Її Святих Богослуженнях, треба наповнювати Храми, треба ділом дбати про Її добрий стан. „Віра без діл — мертва” (Як. 2. 20.).

Хто вірує в Бога, той вірує в Його **Святе Письмо.** А в Святому Письмі докладно показано, як людина повинна жити, щоб догодити Богові та бути щасливою на цій нашій землі. Святе Письмо подає нам нерушимі заповіді Божі, які ми мусимо виконувати, бо без того не буде щасливим ані окрема людина, ані окремий народ.

Заповіді Божі — це Закон Божий для життя світу. Закони людські змінні, скороминучі, неоднакові, а Закон Божий — вічний і незмінний. І коли ми обов'язані виконувати всі свої людські Закони, бо інакше чекає нас кара, то тим більше обов'язані ми сповняти всі Божі Закони, коли хочемо жити серед ладу та спокою. Віруючий завжди має в своїй душі страх Божий, цебто він пильнує виконувати всі Божі заповіді, пильнує ніколи не порушувати їх.

Хто вірує в Бога, той **довіряє людині,** бо ж кожна людина — то твір Божий, то образ і подоба Божа. Ісус Христос Своєю Кров'ю обожив нас, і ми стали синами Божими. А коли ми всі сини Божі, то ми повинні довіряти один одному, як брат братові, бо всі ми — діти Одного Батька. Окрема людина часто буває дуже цінна, й багато робить для розвою й поступу людства. Ось тому треба давати широку дорогу для повного розвою кожній людині, треба допомагати, щоб росли їй крила.

Хто вірує в Бога, той завжди живе за Божою **правдою,** бо тільки Божа правда будує правдиву людину, будує й світ. Правда людська змінна й скороминуча, правда ж Божа — вічна й незмінна, і тільки вона приносить людям лад та спокій, цебто земне щастя. Хто вірує в Бога, той не хоче **чужого,** — чи то буде окрема людина, чи то й окремий народ. Віруючий не завидує на чуже й не бажає забрати його собі ґвалтом. Віруючий народ добре знає, що й інші народи мусять і хотять жити, а тому живе з ними в мирі, не заважаючи нікому й не тиснучи інших. Віруючий народ сіє спокій, з якого родиться щастя. Віруючий живе спокійно з сусідом, і ніколи не підійме руки своєї на безборонного.

Хто вірує в Бога, той живе **любов'ю,** — цебто він любить не тільки самого себе, але й свого ближнього, любить і свій народ. Серце віруючої людини завжди переповнене правдивою любов'ю, а гніву та запеклости воно ніколи не знає.

Ось таким створив Господь Свій світ, і коли б цей наш світ справді жив повною вірою в Бога, тоді на землі запанувало б правдиве Царство Боже, тоді виповнилося б наше щоденне прохання до Бога в Молитві Господній: „Да прийде Царствіє Твоє!” Але, на жаль, люди руйнують таке Царство Боже, а тому нема на світі ані ладу, ані спокою.

На світі давно вже почався занепад **віри** в Бога, а **безвір'я** — то мати неспокою та безладу. Деякі люди повтрачали віру в Бога, а тому зійшли на згубні манівці, й сіють у світі розклад. Зараза безвір'я дуже липка й розкладова, й легко робить з людини бездушного звіря. Цю заразу повного безвір'я тепер сіють по світові найбільше більшовики, і вже тим самим вони стали загрозливим джерелом неспокою для всього світу, бо вони відкинули Закон Божий і правду Божу, а замість того поставили грубе насильство сильнішого над слабшим. Безвір'я більшовики поставили в основу всієї своєї науки, і вже цим загрожують повним розкладом і неспокоєм усьому світові.

З безвір'ям занепадає **любов** на світі, бо хто не вірує в Бога, той нікого не любить, крім себе, бо без любови нема віри. З безвір'ям губиться й **правда Божа,** і невіруючий завжди намагається жити тільки своєю власною правдою. Хто не вірує в Бога, той твердить, ніби ціль оправдує способи, якими її добувається, а тому невіруючий звичайно йде беззаконною дорогою насильства, не звертаючи уваги на нещастя ближніх.

Обмана стала в безвірних звичайним способом життя й поступовання. Одне говорять, а інше роблять. Невіруючий легко дає всякі обіцянки, але їх не виконує. Особливо вславилися постійною обманою більшовики, що крикливо обіцяли свойому, насильством захопленому, народові рай, а принесли пекло, і обманно змушують свій народ вірити, ніби це не пекло, але справді рай. Більше двадцяти років більшовики провадили запеклу боротьбу з Церквою Божою, повбивали всіх Її Єпископів та Священиків, а тепер обманно завірюють увесь світ, ніби вони дають волю Церкві. Церква й більшовизм, — це вода й огонь, що існувати разом не можуть.

Окрема **людина** в безвірних не має жодного значення, — її не шанується, ніяких прав їй не дається. Зо старими й хворими вони поводяться, як з непотрібними. В Совітах люди гинули міліонами, але це нікого там не тривожило. Безвірні не довіряють один одному, й тяжкі доноси на свого ближнього, убивства для грабіжу — звичайна в них річ!...

Захоплення **чужого** й зазіхання на чуже, — це звичайне в людини чи в народу, що втратили віру в Бога. Таке зазіхання та захоплення чужого завжди дуже шкідливе й небезпечне, як джерело неспокою, і це довело й до цієї жорстокої війни, що тепер руйнує ввесь світ. Безвірні, або такі, що мають віру лише на показ, тільки й прагнуть до того, щоб підбити під себе другий, слабший народ, а то й увесь світ. І не перебирають для цього ніякими дорогами, — навіть скидають сірчані бомби на мирне, тільки Богу духа винне населення, на неповинних діток, жінок та старих, і цілі безборонні й невинні міста пускають з димом... Безвірні, або ті, що тільки вдають з себе вірних, бандами нападають на своїх сусідів, грабують і мордують їх...

Серед безвірних буває звичайно безлад релігійного життя, а цей безлад відразу тягне за собою безлад усього життя й обезсилює народ. Безвірного народу ніхто не шанує, як джерело руїни й неспокою. І навпаки, — віруючий народ завжди міцний та здоровий, а це веде його до повного спокою й правдивого щастя. Віруючий народ стоїть як той дуб, і ніякі вітри не зламають його.

Сьогодні святкуємо Свято спокою, Різдво Христове, що має принести світові спокій та щастя. Але пам'ятаймо, що тривалий і міцний спокій на землі настане тільки тоді, коли прийде до нас Царство Боже, цебто коли все людство, коли ввесь світ буде глибоко вірувати в Бога, й буде жити тільки Божою правдою та любов'ю, коли на світі запанують святі Божі Закони. Доки ж на світі буде багато безвірних, доки не буде між людьми страху Божого, доки будуть існувати цілі держави, що відкрито за основу своєї науки ставлять безвір'я, а інші будуть допомагати їм, — доти Царство боже не прийде на землю, й правдивого спокою світ не зазнає!

Дорогі й кохані мої діти, — молімося ж щиро: „Да прийде Царство Твоє!” і всією своєю істотою прагнім до того, щоб на світі нарешті запанувала глибока й жива віра в Бога, як Єдиного Вседержителя, як Єдиного нашого Царя й нашого Господа, прагнім до того, щоб на світі запанувала Божа правда, а не однобока правда людська, робімо все, щоб у світі панувала правдива любов до ближнього, а тоді конче прийде Царство Боже на цей світ, а з ним повний спокій та правдиве щастя!

І будуть тоді милості великого Бога й спаса нашого Ісуса Христа зо всіма нами!

† **ІЛАРІОН**

з Божої ласки Архиєпископ
Холмський і Підляський

Дано в Богоспасаємому місті Холмі, в Архиєпископській Палаті, на Святій Даниловій Горі 25 грудня 1943 року (7. січня 1944 року), на день Народження Христа, Царя спокою.

Цвіти, як пані молода, ялинко,
На радість дітям нашої сім'ї.
Хай за вікном летять, летять сніжинки,
Горить десь даль і стугонять бої.

Цвіти! Пощо дитині знати все це,
Їй лиш радіти в цю святкову мить.
І тільки може власне моє серце
Чомусь від болю знову защемить.

Та от сьогодні не впаде сльозинка
Й з моїх завжди задуманих очей:
Дивлюсь на тебе, сяюча ялинко,
І на господарів твоїх — дітей.

Сьогодні будь ти дітям, наче мати,
Цвіти, щоб відблиск твій кругом розливсь,
Щоб наше щастя не було щербате —
Сьогодні Бог предвічний народивсь!

ПЕТРО КАРПЕНКО-КРИНИЦЯ

1943 рік на східно-европейському і африканському фронті

1940 р. приніс був велику перемогу Німеччини на заході і прогнання ворога з Европейського суходолу. В 1941 р. німці знищили ворожі сили на Південному Сході, на Балкані і усунули небезпеку большевицького нападу на Европу. 1942 р. виявив без надійність ворожих спроб заатакувати европейський континент під Сен-Назер і Дієп у Франції та приніс нові великі перемоги на Сході, де німецькі війська стали на Кавказі і над Волгою під Сталінградом.

Здобувши в 1941 і 1942 р. велетенські простори на Сході, німці створили собі догідні умовини для рухомих боїв у 1943 р. З хвилиною, коли большевики були почали під кінець 1942 р. свою зимову офензиву, а опісля літню, німці вже мали можливість винищувати ворожі панцирні й людські сили на широкому чужому просторі далеко від своїх границь. Тому ввесь зміст воєнних дій в 1943 р. звівся до завзятих і успішних оборонних боїв німецьких військ з ворожими наступами.

Зимові бої на Сході

Вже під кінець листопада 1942 р. Сталін почав величезні наступи над Волгою в околиці Сталінграду, над середнім Доном і у великому коліні Дону, між Доном і Кавказом. Він старався прорвати німецький фронт, окружити його поодинокі частини, щоб собі відкрити шлях до переможного походу через Україну до Чорного моря. Побіч стратегічних цілей большевики хотіли також відбити важні хліборобські й промислово-гірничі райони в Донецькому басейні.

В південній частині східного фронту прийшло до велетенських боїв, що досягли свого вершка під кінець січня в геройській обороні Сталінграду. Геройська оборона німецьких військ, окружених у цьому місті і його просторі, що загально тривала коло 2 місяці, дозволила перевести необхідні скорочення німецького фронту на Кавказі і в просторі між Волгою, Доном і Дінцем. Німецькі війська згідно з пляном були залишили північно-східню частину Кавказу і остаточно зосередилися на кубанському мостовому причілку й коло Новоросійська. Так само залишили вони Ростов, Ворошилоград та інші місцевості в просторі Дону. Переходово ворожі сили були навіть удерлися через Дінець у східню частину України, займаючи на коротко Харків, Білгород, й загналися навіть у простір між Дінцем і Дніпром, але смілива німецька протиофензива під кінець зими звільнила Харків, Білгород і ряд місцевостей в Донецькому басейні.

В Північній Африці

В Північній Африці бої ішли в Лівії на сході і в Тунісі на заході. В першому просторі фельдмаршал Роммель, серед завзятих боїв, зручно винищуючи ворожі спроби окруження, злучився з німецькими боєвими силами в Тунісі, де німецькі війська, хоч далеко слабші чисельно від ворога ставили йому завзятий спротив і таким способом, в'яжучи аліянтів у Тунісі опізнювали ворожий напад на Італію.

Впродовж цього зимового періоду німецькі підводні човни затопили понад 1 мільйон бр. тон ворожого корабельного тонажу, запускаючися аж під Кейптавн у Південній Африці.

Весняна тиша на Сході і бої в Африці

Втративши впродовж понад 4-ох місяців зимової офензиви понад півтора мільйона людей і безліч важкої зброї та літаків, большевики припинили свої наступи під кінець березня. Від того часу аж до перших днів липня на широких просторах східного фронту запанувала тиша, яку переривали завзяті бої на кубанському мостовому причілку й довкола Новоросійська та місцеві бої в різних частинах фронту. Побіч того в запіллі йшла успішна боротьба з большевицькими партизанами. Весна стала часом підготови до майбутніх боїв у літі.

За те куди живіші були бої в Північній Африці в Тунісі, де німці, стримуючи велетенську перевагу ворога, серед важких змагань помалу пересували свої становища в напрямі на пристані Туніс і Бізерта. Бої в Тунісі закінчилися після 6-ох місяців 13. 5. Боротьба німецьких військ була важка не тільки тому, що ворог мав велику перевагу в людях і матеріялі, але також і тому, що, як пізніше виявилося, провід союзних італійських військ та боєвий дух їхніх частин залишав багато до побажання. На всякий випадок бої в Тунісі дали час приготовити південну Европу на можливість безпосереднього ворожого наступу а крім того вони зв'язали чималі ворожі морські сили, відтяжуючи на Далекому Сході Японію. Після боїв у Тунісі прийшла боротьба за два укріплені острови на Середземному морі — Пантелерію й Лямпедузу, що згодом головно з вини їх італійського військового проводу попали у ворожі руки.

Осяги німецьких підводних човнів дійшли до свого вершка в березні, коли вони затопили понад 1 мільйон бр. тон тонажу.

Гаряче літо на Сході.

Величезні панцирні бої почалися з початком липня між Орлом і Білгородом. Готуючся до великого наступу большевики були відповіли на німецький випад під Білгородом сильною атакою, що спричинила німецький протиудар. Бажаючи відтяжити свої війська під Білгородом большевики поширили опісля свої атаки майже на ввесь східний фронт. Змагаючи до якнайбільшого винищення головних ворожих сил й виминаючи небезпеку окруження, німецькі війська після місяця завзятих боїв були залишили Орел. Опісля по зібранні збіжжя, на яке большевики покладали великі надії, вони 22. 8. залишили Харків а пізніше Сталіно в Донецькому басейні й Маріюпіль. Большевики почали наступати в напрямі Десни й Конотопу на Київ. За лишаючи пляново східні простори, німці знищили всі важні військові об'єкти й дали населенню змогу рятуватися перед большевицькою пімстою.

Бої на Сицилії, переворот в Італії

10. 7. ворог був висів на Сицилії, яку зайняв після геройської оборони німецьких військ 17. 8. Рівночасно ворог почав бомбардувати італійські міста а між ними Рим. 25. 7. прийшло до державного перевороту, який перевів у порозумінні з королем і аліянтами марш. Бадоліо. Мусоліні усунули від влади й арештували. 3. 9. Бадоліо підписав капітуляцію супроти аліянтів, але проголосив її щойно 8. 9. Перед тим аліянтські війська висіли вже в Калябрії а тепер на південь від Неаполю під Салерно. Німецький провід віддавна приготований на такий зворот, 10. 9. зайняв Рим і опанував північну Італію, зупинив аліянтів і обсадив усі простори у Франції й на Балкані, де досі стояли італійці. 12. 9. німецькі спадуни визволили Дуче.

Осінь на Сході

Продовжуючи свою тактику з літа німецькі війська переводили успішну рухому оборону так, що большевикам при найбільших зусиллях не вдалося проломити німецького фронту. Впродовж осени німецькі війська були залишили на півдні Новоросійськ, Анапу, Тамань, Темрюк і кубанський мостовий причілок а на півдневому сході Полтаву, Кременчук, Запоріжжя, Дніпропетрівське і Мелітопіль. Київ опорожнено після важких боїв у його околиці з початком листопада. На північ від нього німці пересунули свої лінії на захід поза Брянськ, Рославль, Смоленськ а опісля Гомель. Прийшло до великих боїв зокрема на захід від Києва, де большевики безуспішно намагалися розділити клином німецький фронт.

Останніми днями найбільші бої ішли на півночі під Невелем і коло Кіровограду на півдні. Після заломання большевицького наступу на захід від Києва і відбиття Житомира, німецькі війська в завзятих наступах дійшли до лівого берега річки Тетерева. Нові важкі зимові бої вимагатимуть ще великих жертв, але віримо, що німецький вояк і цієї третьої зими на Сході оборонить світ перед большевицьким заливом.

Розчарування аліянтів в Італії

Почавши у вересні свій наступ під Салерно, аліянти незабаром висіли також в Апулії, щоб займати Італійський півострів, ідучи з двох сторін догори. Досі вони ще не встигли перейти на заході околиць ріки Венафро і місцевости Міняно а на сході воюють за доступ до Пескари. На всякий випадок замість блискавкового походу прийшла важка позиційна війна зі слимачим темпом.

Німецькі війська змінили своє становище на Балкані, займаючи колишні італійські острови Додеканезу.

Перед зимовими боями

Обі сторони використали осінь для політичної підготови дальшої збройної боротьби. В Головній Кватирі Фюрера відбулися дві великі наради — одна для проводу партії, друга для високих військових старшин. Супроти змін на Балкані Фюрер прийняв голову сербського уряду ген. Недіча. У зв'язку з великими терористичними атаками на Берлін, мін. Гебельс заповів гостру відплату. Під кінець жовтня відбулася в Москві нарада міністрів зак. справ Англії, Злучених Держав і СССР. Місяць опісля в Каїрі зустрінулися Черчіль, Рузвелт і Чанкайшек. Опісля Рузвелт і Черчіль їздили до Тегерану на побачення зі Сталіном. Вертаючися звідти вони відбули нараду з турецьким президентом у Каїрі. Після цього турецький премієр міністрів заявив у парляменті, що закордонна політика Туреччини лишається і далі незмінена. Під натиском Півн. Америки і Англії Португалія віддала їм бази на Азорах, островах на Атлянтійському океані. Америка закадала від Болгарії, Румунії і Мадярщини розриву з Німеччиною, але вони свідомі всі, яка небезпека грозить їм зо Сходу і знають, що тільки Німеччина зможе оборонити Европу перед большевицькою руїною.

Висока мораль і дисципліна німецького народу, сила німецького воєнному промислу, незломний дух загартованого в боях німецького вояка та рішучість проводу переможуть усі труднощі і вкінці німецький меч перекреслить ворожі пляни і здобуде остаточну перемогу.

Під кінець 1943 р.

З нагоди латинських Різдв'яних свят мін. Гебельс промовив до німецького народу, передаючи йому привіт Фюрера. Д-р Лей виголосив промову до заграничних робітників, дякуючи їм за працю для спільної европейської справи. Заступник шефа німецької преси д-р Зюндерман говорив на зборах заграничних журналістів, доказуючи вину Англії, яка перша почала бомбардувати відкриті міста.

Большевики затівають нове латрунство, бо з 15. 3. п. р. на місце „Інтернаціоналу" вводять новий гимн. В Еспанії розвязано міліцію Фалянги тому, що вона вже виконала свої завдання. З нагоди Різдва марш. Петен видав заклик до французів завзиваючи їх до єдности. Святочну відозву видав також Рузвелт, заповідаючи важкі змагання і остерігаючи перед оманними надіями на скорий кінець війни.

На Сході большевики наступали з великими силами коло Невеля і Вітебська на півночі, а в середній частині фронту першусього в просторі коло Житомира й Коростеня. Щоб оминути окруження, німецькі війська на деяких відтинках обох тих просторів пересунули свої боєві лінії дещо на захід. Успішно розгортався німецький наступ на північний захід від Річиці, де німці зайняли нові простори між Березиною і Дніпром. Для відтяження цього німецького наступу большевики наступали вище на північ коло Жлобина і Кричева. В південній частині Східного фронту останніми днями ворог атакував німецькі мостові причілки під Херсоном і Нікополем а перед латинським Різдвом завзяті бої ішли на південний схід від Кіровограду, де німці відкинули большевиків на Схід, і на південний захід від Дніпропетровська, де також заломилися ворожі атаки. Ввесь час Різдвяних свят велика зимова офензива лютувала в північній і середній частині східного фронту.

Німецькі підводні човни затопили 5 ворожих транспортових кораблів, загальної місткости 34.500 і 9 охоронних нищильників та інших супровідних суден.

За листовий зв'язок з робітниками в Німеччині

Розлука людини з тим, що їй дороге й до чого вона призвичаїлася, все справляє їй прикрість, більший або менший біль душі. З нього зроджується туга — бажання розлуку усунути і привернути все до попереднього стану.

Наслідки розлуки важкі для всіх людей, одначе вони менше дошкулюють людям, що вже до цього загартувалися, часто виїздили з місця свого осідку, або взагалі ніде постійно не мешкали та не раз і не двічі розлучалися вже зі своїми близькими. Найважче відчувають розлуку люди, що з діда-прадіда живуть на одному місці та працюють на тій самій землі. Це селяни-хлібороби, що тісно зрослися зі своїми нивами. Для них розлука з рідним селом це не абияке горе, що його вони важко переживають. Їх туга така велика, що затроює їм життя та висотує їх останні сили. Вона зганяє їм сон з очей і спрямовує їх думку все до тих місць та осіб, що для них найдорожчі.

Ті переживання добре відомі нашим людям, що їм воєнна конечність наказала виїхати на роботу до Німеччини. Їм довелося покинути Батьківщину, родину, близьких, рідні сторони — словом усе, серед чого вони досі жили. На своїх нових місцях праці вони виконують важкий обов'язок і тим причиняються до перемоги над большевизмом. До цього вони потребують багато сил і духа і тіла. Ті сили вони матимуть, коли їм не буде дошкулювати туга за рідним краєм. Одним із засобів, що у великій мірі може причинитися до зменшення туги це листовий зв'язок з рідним краєм. Коли робітниця чи робітник діставатимуть з рідного села листи, в яких будуть відомості про життя їхніх рідних та знайомих, вони будуть почуватися сильніші духом. Непевність про долю дорогих їх серцю особі щезне, а слова заохоти та потіхи додадуть їм сили виконувати їх важкі обов'язки.

Писати до робітників у Німеччині повинні не лише їх родини, але також односельчани, які зможуть повідомляти їх про все, що їх може цікавити. Лист з рідного краю від сусіда, чи навіть від дальшого знайомого, є все милим гостем на чужині. Він є виявом кровного зв'язку між поодинокими членами того самого народу, а його зміст може нераз облегшити важку долю людини на чужині та додати їй сили видержати на відповідальній стійці.

Листи до робітників у Німеччині повинні бути бадьорі, а навіть веселі. Сумні описи різних клопотів пригноблюють, тому про них писати якнайменше. Треба пам'ятати, що лист має піднести робітника на дусі та додати йому охоти до боротьби з усіми життьовими трудносщами. Лист, що своїм змістом міг би робітника пригнобити або зажурити, йому непотрібний.

Писати до робітників треба часто не зважаючи на те, чи вони відписують, чи ні, бо робітник не все має змогу й час писати, тому це не повинно нікого зражувати.

Листовий зв'язок рідного краю з робітниками в Німеччині повинен бути сильний та нерозривний. М. К.

З НАРОДНІХ ПРИПОВІДОК

1. В біді пізнавай приятеля.
2. Випустиш слово, то вже не впіймаєш.
3. Менше говори, більше слухай.
4. Ворона і за море літала і чорна вертала.
5. Хто перший всипле, той перший змеле.
6. Гнів — сліпий дорадник.
7. Добра птиця свого гнізда не паляє.
8. Лінивий два рази ходить, а скупий два рази платить.
9. Яке посієш, таке збереш.
10. Кінець діло хвалить.

ЛИНУТЬ ДУМКИ...

В рідну Батьківщину,
На Різдво, Свят-Вечір
Наші думки линуть,
Думки молодечі.

Під рідную стріху,
Де батько і мати,
Бо що ж є миліше
Над рідную хату?

Копча Іван
(м. Рештайн)

Різдвяні звичаї на Київщині

Різдвяні Свята на Київщині святкували колись дуже урочисто, з дотриманням усіх народних звичаїв... А ці звичаї направду були і гарні і добрі.

Найбільш урочистий був Святий Вечір під Різдво. До нього господині готувались кілька днів, бо на вечері повинно бути аж дванадцять страв, з-поміж яких на першому місці пшенична або ячмінна кутя, узвар з мішанини різних овочів, риба свіжа і солона, борщ з грибами та вареники.

На вечері у Святий Вечір мала бути вся родина: ніхто не смів бувати в когось у гостях, а хто в дорозі — поспішає додому.

Вже перед вечором батько чи старший син стелять на покутті під образами сіно і ставлять снопок жита чи пшениці, а потім ставлять там кутю та узвар і кладуть боханець хліба з дрібком соли. Кутю й узвар ставлять не голими руками, а в рукавицях.

Перед самою вечерею сини, що окремо живуть від батьків — посилають своїм батькам вечерю через своїх дітей. Коли діти входять до дідуся та бабуні — кажуть „Татко й мати прислали Вам вечерю". Дідусь або бабуня відповідає: „Дякуємо, що не забули. Хай Вас Бог не забуває".

Як тільки появиться на небі вечірня зірка — вся родина сідає за стіл до Святої Вечері. На покутті сідає батько, біля нього мати, а в один і другий бік — діти по старшинству. На столі для кожного члена родини, навіть і для тих, що відсутні, — є окрема миска й ложка.

Вечеря розпочинається молитвою, яку виголошує батько. Потім батько промовляє до родини кілька слів, дякуючи Богові за все, рівно ж як і за те, що вся родина зібралася біля столу до вечері. Коли ж хтось з родини відсутній — просить Бога, щоб і тому членові родини цей вечір не був сумний. Найбільш чулою є згадка про тих, що минулого Святого Вечора були при Святій Вечері, а тепер уже мають інше, вічне життя в іншому світі. Цю згадку закінчують словами: „Хай їм буде Царство Небесне, а нам хай пошле Бог щастя і здоров'я, щоб ми за рік у Святий Вечір знову всі разом засіли за цим столом".

По вечері нічого зо стола не прибирають, а лишають так через цілу ніч, бо небіжчики вночі мають завітати.

Є звичай у Святий Вечір носити вечерю для бідних і сиріт, що в найближчому сусідстві.

Вдосвіта вся родина йде до церкви. На перший день Різдвяних Свят ходять з колядою діти, а на другий і третій день дорослі. Діти колядують для себе, старші на церкву а молодь — на забаву. Підходячи до хати — колядники, старші і молодь, співають: „Добрий вечір тобі, пане господарю, радуйся, ой радуйся земле, Син Божий народився". З колядок найбільш поширені: „Ой видить Бог, видить Творець, що ввесь мир погибає", „Нова радість стала", „По всьому світу стала новина" та „Небо і Земля днесь торжествують".

На перший день Різдвяних Свят учні несуть своїм учителям коляду, яка складається з боханця хліба, куска сала та кільця ковбаси.

Перед Новим Роком також є кутя, яка зветься багатою кутею... І вона дійсно буває багата, бо складається не тільки з пісних, а й зо скоромних страв. Вечір під Новий Рік веселий, бо на столі буває багато різних напитків, але він не такий урочистий, як Святий Вечір під Різдво.

На покутті також є сіно й снопок і ставлять кутю. Перед вечерею старший син іде під вікно й кличе: „Морозе, морозе, йди кутю їсти!"

Найцікавіше те, що в ніч під Новий Рік і на самий Новий Рік є звичай ходити в свати. Отже хто має дорослих дівчат, — тому в ці ночі не дадуть заснути. Вірять, що хто засватається на багату кутю — буде багатий.

Ранком, чуть світ, діти йдуть засівати. Засівають мішаниною всякого зерна. При посипанню діти кажуть: „Сійся, родися, жито, пшениця і всяка пашниця". Є повір'я, що коли до хати перший прийде засівати хлопець — то будуть родитись бички, баранчики, кабанці, лошачки, а коли дівчина — телички, ягнички, свинки, кобилки. Отже нема нічого дивного, що коли до хати першим приходить засівати той, кого бажають — його щедро обдаровують.

Кутя під Водохреща — зветься пісною кутею, бо вона дійсно буває пісною. Старші люди через цілий день перед Водохрещам нічого не їдять.

Напередодні Водохреща святять воду в церкві, чи в криниці поблизу церкви. В цей день господиня пече хрест, себто два подовгасті пироги складені навхрест. З цим пирогом старший син ходить і пише крейдою хресті на горшку з кутею й узваром, на хлібі, на дверях в хаті, в сінях і в коморі та на дверях усіх господарських будинків. Всі дерева обв'язує новими перевеслами та посипає навколо дерев попелом.

Вечеря відбувається після того, як поприходять з церкви. Підчас вечері нема жодних промов чи побажань. По вечері хлопці й дівчата ходять попід вікнами щедрувати.

Саме свято Водохреща-Йордан, відбувається дуже врочисто й обов'язково на річці. Вже за кілька днів на річці будують іконостас з льоду. Цей іконостас потім обвішують іконами та вбирають ялинками і вишитими рушниками. Іконостас і хрести по боках іконостасу обливають буряковим квасом і тому це набира казкової краси. Перед іконостасом роблять престіл з льоду, а за іконостасом вирізують в льоді хрест аж до води. Звідтіль потім беруть посвячену воду. Коли вода освячується — стріляють. Є звичай купатися в ополонці. Йорданською ворою кроплять хату і все обійстя. Ця свячена Йорданська вода має бути в кожній хаті через цілий рік, аж до наступного Йордану, бо її дають хворим, кроплять нею новонароджених і мертвих, рівно ж і тварин, коли вперше по зимі виганяють на пасовище.

Водохрещам закінчуються Різдвяні Свята на Київщині. Від Різдва до Водохреща — усі вечорі є святі, хто в них не працює.

Інж. Антін Романенко

З Різдвом Христовим!

З Христовим Різдвом і Новим Роком пересилаю мої щирі бажання всім ближчим і дальшим Співробітникам, цілій Організації УЦК., Управам усіх українських Установ та цілому українському Громадянству. Дай Господи щасливо перетривати, перебороти всі труднощі та діждатися остаточної перемоги нашої Правди.

Володимир Кубійович

Проф. др-ові В. Кубійовичеві, Провідникові УЦК і Голові Надзірної Ради Українського Видавництва, Членам Надзірної Ради, Працівникам, Співробітникам, Прихильникам нашого Видавництва і Читачам наших часописів та видань пересилає з нагоди Христового Різдва і Нового Року найщиріші побажання

Іван Зілинський
директор Українського Видавництва Краків—Львів

Усім Українцям Холмщини і Підляшшя щирі побажання з Святом Різдва Христового і Нового Року пересилає

Д-р Льонгин Голейко
Дорадник УЦК, Люблин

Христос Раждається! В день Його Різдва вітаю щиро Рідню, Приятелів та Знайомих і бажаю всім у Новому Році багато сил і гарту духа, щоб щасливо діждати наступних щасливих і веселих Свят!

Михайло Хом'як

З Різдвом Христовим і Новим Роком поздоровляю всіх Рідних, Приятелів і Знайомих.

Омелян Масікевич

Різдвяні Свята на Закарпатті

До Різдвяних Свят на Закарпатті приготовляються тижнями наперед. Перш за все всі стараються мати новий одяг, який одягають вперше на Святий Вечір. На святій Вечері ніхто з родини не повинен бути відсутній і кожний має бути висповіданий; на цей Святий Вечір всі провини один другому прощають. День перед Святою Вечерою нічого не їдять; навіть і малим дітям не дають їсти. У цей день працюють тільки в домашньому господарстві: уважають на те, щоб домашні тварини не були голодні, щоб всі дерева в садку були обв'язані жмутком соломи. Після того, як вся праця скінчена — всі вмиваються. У воді, в якій умиваються — мають бути гроші, щоб ніхто не був бідний. Як уже вмиються — вдягають нове вбрання на знак того, що Христос приніс новий світ, і щоб у цім новім світі кожний був відроджений чистим серцем і душею.

Як усе до вечері готове — господар дому (батько) приносить у хату велику в'язку соломи і говорить: „Христос Раждається, діти! Приніс Він нам мир, спокій, щоб навіть і звірина по лісах і в полі, пташки в небесах і риба в морі були в спокою; щоб земля родила, і щоб скотина плодилась, та, щоб нарід не зазнав нужди, біди, холоду, голоду і війни!" Після цього розстилає солому по цілій хаті. Мати кидає дітям по соломі горіхи, яблука та цукорки і кличе разом з дітворою: „Ціп-ціп, квок-квок", щоб кури водились у господарстві. Старші діти вбирають та прикрашують ялинку і стіл, на якім має відбуватись Свята Вечеря. Батько обв'язує стіл ланцюгом, приносить сокиру і кладе її під стіл. При столі ставить стільці для своєї родини. На стіл кладуть трохи сіна, а на сіно — великий та гарний калач, який називають „корчуном". З цього калача батько відкраює кусник для худоби, щоб худоба була так гарна, як той „корчун". При „корчуні" кладуть багато різних булок і ставлять 12 різних страв зпоміж яких найславнішими є гриби, грибова зупа, кутя і оселедці. Батько ставляє на столі багато різних вин та інших напоїв, а мати з доньками ставить на столі й по вікнах пару свічок та запалює їх. Старший із синів (коли він у родині є, а як нема — то чекають на інших) вибігає на дорогу і дає перший вистріл. У цім самім часі відразу поспішають і інші парубки зі своїми вистрілами. По цих вистрілах, в кожній хаті, всі присутні, незалежно від того чи свої чи прибувші, починають молитву. По молитві батько благословить усе, що є на столі і висловлює свої думки на майбутнє та наливає кожному червоного вина, яке всі присутні випивають і сідають до вечері.

Вечеря відбувається у веселому настрою і переплітається різними казками та колядками. З колядок найчастіше співають: „Дивная новина", „Нова радість стала", „Небо і земля", „Добрий вечір тобі, Пане Господарю" та інші. Це так буває, коли при столі вечеряє вся родина. Коли ж хтось з родини відсутній на вечері, чи то тому, що перебуває далеко від своїх, чи трагічно помер, чи з інших причин — то в такій родині вечеря сумна.

Вечеряють досить довго, аж поки знову не почують вистрілів парубків.

По вечері молодь бавиться. Дівчата виходять на двір і наслуховують де пес гавкає, бо в ту сторону до року замуж вийдуть.

На святий Вечір стараються не спати, бо коло півночі розпочинається в церкві Всенішна, на якій кожний хоче бути. У цей Святий Вечір завше буває в церкві так багато народу, що не всі можуть уміститись там. Коло Церкви горить великий огонь, при якому молодь забавляється перескакуванням.

В час Різдвяних Свят люди відвідують один другого Першого дня Свят, з вечора, молодь починає колядувати попід хатами. Колядування відбувається цілі Свята. Колядують гуртками, окремо хлопці — окремо дівчата. Хлопці колядують зо звіздою або малою церковцею. Таку церковцю носять ангели від хати до хати разом із пастирями, цар і цариця, жид і один або два медведики. Такий гурток колядників колядує тільки в хатах. Крім того ходять від хати до хати гуртки мужчин та жінок і також колядують. Заколядовані гроші і старші і молодь віддають на Церкву; за їх труд у Церкві відспівують їм многа літа.

Розіслана у Святий Вечір солома лишається в хатах цілі Свята, аж до Водохреща. Потім цю солому виносять і палять.

І. Доган

Як святкували Святий Вечір в Україні

В Україні називали Святий Вечір Багата Кутя, а Щедрий Вечір Голодна Кутя. Свят-вечірні звичаї подібні були до наших, але є й дещо інакші. І в нас, в Галичині, є деякі різниці в Свят-вечірніх звичаях в різних околицях. Трохи інакші вони на Поділлі, як на Покутті, а ще інакші в Верховині.

В Україні вже раненько йшли на ріку й забирали додому всю рибу, що наловили. На Багату Кутю вживали тільки дрібну рибу. Де ж у селі нема риби, там старалися про неї завчасу. Рано не палили в печі й не варили, зачинали це під полудне, тому, що в цей день не обідали й не полуднували, а постили аж до святої вечері.

Насамперед відбувався обряд ставлення куті на покутті. Ставила кутю дитина. Вводили її в пекарню. Дівчата й молодиці стояли довкола стін біля лавок, сивоволоса баба, навмисне запрошена, шматиною витирала покуття. На припічку стояли два горшки, один з сушеницями, а другий з кутею. Баба казала дитині перехриститися та вдарити три поклони. Потім дитина приносила свіжого сіна застелювала ним покуття в пекарні, а потім переносила з припічка на покуття горшки з кутею та сушеницями, при тому дитина квакала. Горшки покривала бохонцями хліба, потім приносила миску з щільниками і теж клала на покуття. Столи накривали в пекарні, заставлені мисками, одна миска завжди для несподіваного гостя.

Над столом горіла свічка. Батько кадив лівою рукою ладанки, а за ним стояла вся рідня. Батько христився та читав молитви: Господи помилуй, Богородице Діво, Отче наш. Потім, віддавши кадильницю матері, перехристився і сідав перед покуттям. За ним сідала рідня. Батько брав наливку, наливав в чарку і говорив: „Нехай же легко гикнеться такому й такому". Тут згадував неприявних. Коли ж усі були в хаті, то батько тільки казав: „Царство небесне нашим батькам і матерям і всім покійникам, а нам усім на здоров'я". Випивав чарку, а останню краплину виливав понад голову. За батьком пила мати, а за нею по черзі і вся рідня. Опісля подавали вареники (пироги) з маком, помащені медом, борщ з рибою, товченики, юшку з риби, смажену рибу, а накінець кутю та суш. Пили мало, бо багато пити вважалось гріхом. Після вечері висилали дітей з колядою. Вогонь у печі горів усю ніч.

Назагал в Україні святкували так само Свят-вечір, як і в нас в Галичині. Навіть страви на Свят-вечері були ті самі. За большевиків, очевидно, не могли люди в Україні святкувати Різдво так, як веліли наші гарні стародавні звичаї. Молоді люди, що понад двадцять літ виховувалися в большевицькому дусі, не знають вже цих різдвяних звичаїв, а може дехто й не розуміє їх. У свої дитячі і хлоп'ячі роки українська молодь була позбавлена тої радості, яку в українських хатах, в українських душах довгі століття щедро розсівали наші багаті й гарні різдвяні звичаї і дзвінкі колядки. (Я. В.)

Свят-Вечір

І знову так, як від століть —
Святий звичай щорічний:
В куті похилий житній дід,
І пісня „Бог П[illegible]вічний!"

До столу сяде вся рідня,
Ялинку хтось засвітить,
Задзвонить знову коляда,
І защебечуть діти.

Пахуче сіно на столі
Неначе літа спомин,
А по засніженім селі
Коляд святочний гомін.

БОГДАН БУДКА

Різдвяні і новорічні народні повір'я про овочі і овочеві дерева

З Різдвяними Святами й Новим Роком зв'язані у різних народів світу численні повір'я і звичаї, що відносяться між іншим теж до різного роду овочів і овочевих дерев. В більшості европейських країв, за вийнятком південно-европейських, отож і в нас, в Україні, ті повір'я та звичаї зв'язані головно з двома родами овочів: яблуками та волоськими горіхами. Це зрозуміло, бо в тих европейських краях можна, здебільшого, тільки ті два роди садовини зберегти в свіжому стані до Різдва і до Нового Року.

Яблука й волоські горіхи — це загально улюблена у різних европейських народів прикраса ялинки. Волоські горіхи обвивають звичайно золотим або срібним папірцем, або закрашують золотою чи срібною фарбою і так вішають на ялинку.

В різних краях середньої і східної Европи, а також і в Україні, поширене вірування про те, що різдвяні яблука — це особливі яблука. І тому в тих краях зберігають зернятка яблук, з'їджених в час святої вечері, а потім садять їх, віруючи, що з тих зернят виростуть яблуні, які будуть мати дуже гарні, великі й смачні овочі.

В полудново-німецьких околицях поширений звичай розкраювати на Святий Вечір яблуко на двоє (через середину). Якщо при цьому ніодне зернятко не буде ушкоджене, то дана людина буде в наступному році здорова, коли ж якесь зернятко буде перерізане — ця людина захворі, або навіть помре. Подекуди вірять, що людина буде жити стільки років менше, скільки зерняток розріже, розкраюючи яблуко в Святий Вечір. Деінде вірять знову, що хто з'їсть в Свят-Вечір яблуко, тому в наступному році не бракуватиме грошей. В Швайцарії і деінде у Франції думають, що не слід їсти яблук на Новий Рік, бо скільки хто з'їсть яблук, стільки викине йому в наступному році чиряків на тілі.

В Німеччині над Рейном дістає кожний член родини на Новий Рік в означеній годині яблуко. Хто його з'їсть, той буде забезпечений перед тим, щоб колинебудь заблукався, а коли випадково десь заблукається, то вистачить йому нагадати собі про це з'їджене на Новий Рік яблуко, як негайно знайде дорогу.

В Україні, як і в деяких інших европейських краях, вживають дівчата в Святий Вечір і взагалі в час Різдвяних Свят яблук до вороження за кого вийдуть заміж. Тих способів ворожіння багато. Один з них такий: обчищають дівчата на Різдво яблуко так, щоб не розірвати обібраної шкірки. Цю шкірку кидає потім дівчина позад себе через рам'я і старається з неї відчитати початкові букви імення й прізвища будучого чоловіка.

Знову ж в деяких околицях Сербії і Хорватії стають дівчата зранку на Новий Рік на порозі дому чи при фіртці обійстя, оббирають заховане ще від Святого Вечора яблуко та виглядають, хто перший надійде, бо такого самого фаху буде її майбутній муж.

Ще інше повір'я поширене в Нижчій Австрії. Кожна особа в хаті дістає на Святий Вечір троє яблук і три волоські горіхи. Дівчина розкраює одне з тих яблук тупою стороною вістря ножа на дві половини. Ліву половину кладе перед порогом хати, а праву ховає за пазуху. Дівчата вірять, що коли у 12 годині ночі відчинять двері і поглянуть на подвір'я, побачать там свого майбутнього мужа...

В Сербії яблука помагають не тільки дівчатам вгадати в час Різдва чи Нового Року, хто буде їх майбутнім судженим, але також і хлоп-

У світлі Вифлеємської зорі

Серед пекучих питань, що займають тепер майже кожну думаючу людину, виступає на перше місце справа війни. Де не повернемось, скрізь говорять про неї, бо вона дається в знаки кожному, вимагаючи менших чи більших жертв — до жертви життя включно.

Тягар війни поляг теж важенно на наш український нарід. Наша земля стала кривавим бовищем, по якому вже півтретя року сувається фронт з десятками тисяч смертоносних повзів, різного роду важкої панцирної зброї та міліонами вояків. Тисячі селищ та сотки міст українських покрились румовищем, а безліч українських родин опинились без власного даху над головою та розсипались беззахисними скитальцями по чужих сторонах. Чимало з них передчасно попрощалось з білим світом, не діждавшись цьогорічного Свят-вечора. А все це наслідок отого жахливого явища, що зветься коротким словом: війна. Тому не від речі буде, коли присвятимо дещо уваги самому основному питанню, які є причини воєн, чому й за що приносять люди стільки жертв, майна та крови.

Відповідей на це питання подають багато, але всі вони дадуться звести до таких чотирьох причин. Перша причина воєн це жадоба здобути матеріяльні добра, посісти нові земні простори, коротко — збагатитись. Ця причина виступає або відразу на яв, або криється під іншими гаслами та кличами. Звичайно кожна воююча сторона старається представити себе неначе невинним янголом, що тільки боронить свого, а на чуже не зазіхає. У цьому змислі пишеться безліч статтей, та видається чимало книжок, але це не змінює властивої правди, що в основі кожного военного конфлікту лежать на одному з перших місць звичайні економічно-господарські інтереси і за них теж проливається море людської крови. Хоча може воно й дивним та нерозумним виглядає, що за пусту мамону віддається аж таку велику цінність, як буйне молоде життя соток тисяч, а то й міліонів людських істот, але так воно є й годі цього заперечити.

Другою дуже спорідненою з першою причиною воєн є жадоба влади — володіння. Вона корениться в людській природі і теж не дасться на здоровий розум вияснити. Дуже часто ця причина виступає сама про себе та розпалює военну пожежу навіть там, де не розходиться про матеріяльні добра. Таких воєн знає історія дуже багато, коли то йшло тільки про те, що один володар, чи один нарід хотів накинути свою волю другому, не розраховуючи при тому на його багатства, щоправда опісля приходила до голосу і жадоба посідання, але на початку виступала тільки сама жадоба володіння, яка має також дуже велику рушійну силу як у поодиноких людей, так теж у цілих людських збірнотах.

Як третю причину военних конфліктів треба вважати племінну та релігійну нетерпимість. Вона виступає вже на початках історії людства та відіграє свою ролю і по сьогоднішній день. Належить вона до тих ірраціональних (підсвідомих) чинників, що коріняться в самій природі та живлово вибухають. Ця причина викликує т. зв. національні війни, які особливо в нових часах є дуже частим явищем. Історія записала теж ряд релігійних воєн, що дуже споріднені з національними. В цих війнах іде боротьба за різниці людських переконань та за основні погляди про суспільне життя та лад в ньому. А це вже в'яжеться з останньою причиною воєн та революцій, яка вимагає дещо обширнішого обговорення.

Саме цією четвертою причиною, що викликує війни та заставляє людей жертвувати своє життя на полі бою є справа суспільного ладу, питання прав та норм, якими має бути порядковане та кермоване людське одиничне і збірне життя. Ця причина тісно в'яжеться з попередніми та майже завсіди рівнорядно з ними виступає. Бо при здобутті нових матеріяльних дібр та при поширенні володіння зразу виринає питання, як мають бути ці добра поділені та які права мають бути признані від цієї нової влади. Справа суспільного ладу відноситься не тільки до внутрішнього порядку в одній державі, але часто простягається далеко ширше на ціле міжнародне життя. Такий приклад маємо між іншими тепер у цій всесвітній війні. Про так званий новий лад у світі говорять скрізь не тільки державні мужі, але й сірі люди. Боротьба за цей лад є боєвим гаслом для поодиноких воюючих сторін. Поправді є вона справою, що має чи не найбільше практичне значення, бо від того, який лад запанує в світі, залежатиме доля і кожної одиниці й цілих народів. Це теж преважна справа для нашого українського народу, що, як ми на початку ствердили, вже приніс і далі приносить так багато прецінних жертв майна та крови. То ж мусить дуже залежати нам на тому, щоб запанував такий лад, в якому було б забезпечене і наше право на гідне життя.

Від чого ж це залежить? Що рішає про те, чи суспільний лад є добрий, чи поганий, справедливий чи безправний. Ще до недавна могло це питання вилаватися непевним та дискусійним. Був час, коли виступало багато різних суспільних реформаторів, які подавали нові проекти щодо зміни основ суспільного ладу при допомозі т. зв. соціялістичної доктрини. Вони гостро критикували та осуджували давні основи ладу та робили рожеві обіцянки ущасливити людей і народи введенням нових соціялістичних ідей. Але тепер усі вони мусіли замовкнути, побачивши, як виглядає на практиці лад побудований на соціялістично-комуністичних основах. Це показала жахлива большевицька дійсність, отой ославлений „соціялістичний рай на землі", що є нічим іншим, як безпросвітньою тюрмою людей і народів. Особливо наглядно переконався про це наш український нарід, що міліонами жертв та руїною великих цінностей національної культури заплатив свій двадцятип'ятилітній побут у цьому „раю". Тому справа ладу, який має запанувати в світі є для нас наскрізь життєвим питанням, а не, як дехто часом думає, річчю далекою, без практичного значення.

Це питання зводиться до того, які етично-моральні норми будуть обов'язувати на майбутнє, або сказати простіше, яка „правда" буде мати рішаюче слово у світі. Питання з одного боку просте, а з другого дуже складне.

Щоб дати на нього влучну непомильну відповідь, треба серед темряви жахливої теперішности впустити бодай промінчик чарівного світла спасенної Вифлеємської зорі. Це світло світить вже близько дві тисячі літ і прояснило життевий шлях соткам людських поколінь. Вже тоді, як перший раз появилось воно над Вифлеємом, визначило виразну границю між добром і злом та розділило людей на два табори — визнавців Христа і прихильників Ірода. Цей поділ важний і в теперішній час і то більше, як коли інде. Бо ж за це теж і війна ведеться, котрий табор переможе, котра правда — Христова чи Іродова стане основою нового ладу в світі. Для нас українців, що завсіди вірно держалися світла Вифлеємської зорі, як певного дороговказу в нашій мандрівці через історію немає найменшого сумніву, що, не зважаючи на всі безмірні наші жертви та страти, остаточна перемога буде, як колись у Вифлеємі, по боці Христа а не Ірода, бо інакше світ мусів би перемінитись в пекло та скотитися в пропасть. А таких чорних думок не можна допустити! В історії вже нераз були періоди, коли зло на якийсь час здобувало перевагу, коли здавалось, що Божа правда вже зовсім потоптана та усунена. Це були часи страшного насильства та явного переслідування визнавців Хри

(Докінч. на 9-тій стор.).

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ТА НОВОГО РОКУ ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО И УСІ УКРАЇНСЬКІ УСТАНОВИ СКЛАДАЮТЬ МАСОВІ ПОЖЕРТВИ НА ТРАДИЦІЙНУ ВСЕНАРОДНУ ЗБІРКУ „КОЛЯДИ" УКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ.

цям. Парубок купує на Святий Вечір яблуко, але не сміє при цьому торгуватися. Це яблуко носить при собі та йде з ним раненько в перший день свят до церкви на Богослуження. Перед входом до церкви задержується і їсть куплене попереднього дня яблуко. Перша дівчина, яка в той час прийде до церкви, буде його жінкою.

На Шлеську кидають дівчата після Святої Вечері лушпину волоського горіха, який з'їли в час вечері, між кури і пильно стежать, чи когут, чи курка кинеться до неї і зачав її дзьобати. Якщо когут, то дівчина скоро вийде заміж, а як курка, то ще до наступного Різдва буде дівувати.

В Бельгії, Голляндії, Данії дістає кожна особа, яка бере участь у Святій Вечері, по чотири волоські горіхи і відчиняє їх по черзі. Коли якийсь з них зіпсутий, чорний, то ця людина в найближчому році захворіє, або навіть умре, і то якщо це перший горіх, то в першім чвертьріччі, коли другий, то в другому і т. д.

В деяких краях кожний член родини дістає в Святий Вечір по 12 горіхів і відчиняє їх по черзі. Відповідно до того, чи горіх здоровий, чи зіпсутий, буде даний місяць в році для того, хто його відкрив добрий або поганий.

В горах Судетах йдуть господарі вечором перед Святою Вечерою в сад і запрошують овочеві дерева на вечерю. „Ходіть тепер до нас і їжте з нами. В літі прийдемо до вас і будемо їсти ваші овочі". В деяких місцевостях в Судетах шкірку з яблук і волоські горіхи, які лишилися по Святій Вечері, збирають в скатерть і висипають їх в перший день свят перед сходом сонця в саду під деревами, щоб вони бодай в цей спосіб взяли участь в Святій Вечері. В деяких околицях Саксонії скроплюють овочеві дерева в Святий Вечір молоком.

В деяких краях є звичай обдаровувати на Святий Вечір або Новий Рік овочеві дерева. Роблять це, здається, тому, щоб вони, віддячуючися за дарунок, багато родили. В Судетах обдаровують дерева навіть грішми, якоюсь дрібною монетою, що її закопують під деревом, або вбивають її в пень дерева.

Дуже поширений в Німеччині звичай обв'язувати овочеві дерева в Свят-вечір перевеслами зі соломи. Роблять це тому, бо вірять, що такі дерева в наступному році гарно зародять.

В різних краях Европи, м. ін. також в Україні, поширений звичай сильно струшувати овочеві дерева вночі після Святої Вечері. Це має причинятися до того, що дерева гарно родитимуть. Струшуючи сильно дерево в деяких краях господарі приговорюють: „Зароди так, щоб треба було тебе так струшувати, як я трясу тебе тепер".

Якщо на Різдвяні Свята і Новий Рік віє сильний вітер, то селяни в Німеччині дуже вдоволені, бо каже їх повір'я: „Багато вітру на Різдво чи на Новий Рік, то буде багато овочів". Це повір'я має за основу подібну думку, як попередня: „Вітер трясе деревами, треба буде струшувати з них восени багато овочів".

Звичай стріляти на Новий Рік поміж галузки овочевих дерев, поширений в різних краях Европи, основується, здається, на повір'ї, згідно з яким в цей спосіб відстрашується злих духів і вони не будуть шкодити деревам.

Всі вище подані Різдвяні й Новорічні повір'я і звичаї, що відносяться до овочів і до овочевих дерев, є доказом, з якою любов'ю, прив'язанням і повагою відносяться селяни в різних краях Европи до природи загалом, а до овочевих дерев і їх плодів зокрема.

Ю. Т.

Під гомін колядок і коляд:

Дай тобі, Боже щастя, здоров'я...

В Галицькій Землі, а передусім на нашому Підкарпатті заховалися подекуди ще й тепер давні колядки й щедрівки, що їх створив український народ тому тисячу і навіть більше літ. Давні, далекі часи...! Багато води проплило Дніпром у Чорне море, не одна радість вітала над нашими містами й селами, але й не одне горе гостило в них. Відходили старі — приходили нові й нові покоління і їх зустрічала, впроваджувала в життя все та сама пісня, українська пісня, а між нею — колядка й щедрівка. Тепер і вона вже, ця прадавня колядка відходить у забуття, бо їй на зміну прийшли і поширилися нові різдвяні пісні — українські коляди.

Багата наша обрядова поезія (гагілки й веснянки, купальські, обжинкові, весільні пісні), а між нею колядки й щедрівки — це неначе прегарні квіти, що колись буйно цвіли на нашій землі. Багато про них можна б писати, так що ж — в газетній статті місця небагато, тому хоч дещо з цеї нашої рідної давнини пригадаємо собі в Різдво Христове 1944 р.

БАГАТСТВО УКРАЇНСЬКОЇ КОЛЯДНОЇ ПОЕЗІЇ

В найдавніших нашиx колядках збереглися сліди поганських вірувань, в інших поганський світогляд сплетений вже з християнським. Серед давніх колядок наші дослідники розрізняють п'ять груп: 1) хліборобські, 2) военні, 3) фантастичні, 4) любовного змісту і 5) найновіші з них з біблійним підкладом. В переважній більшості колядка — це оригінальний витвір українського народу, а своїм багатством і красою займають перше місце в колядній творчості всіх слов'ян. В колядках чотирьох перших груп найважніший мотив — величання, прославлювання.

МИНАЮТЬ ВІКИ — НЕ МИНАЮТЬСЯ КОЛЯДНИКИ

Господарські колядки, призначені для господаря і господині, величають їх, малюючи образ їхнього багатства, достатку і родинного щастя. Ті колядки мали за ціль накликати на дім і цілу родину господаря щастя і здоров'я, багатство й славу. Колядники, бажаючи господареві, перебільшували і його достатки і його повагу. Випливало це з давньої віри в чудодійну здібність слова. В давнину народ вірив, що слово має силу наводити те, що ним висказане, що ним представлене. Чим дальше в давнину, тим сильніша була віра в силу слова. З тієї віри зродилися всі поздоровлення і прокляття. Коли ж бо слово має таку велику силу, то як же колядники в свято Нового Року, в свято Різдва не мали б накликувати ним щастя і здоров'я на хату свого брата, свого ближнього. Величальники-колядники, вже більше тисячі літ тому ходили по наших селах і містах і співали колядки, накликуючи ними щастя в українські хати.

Не шукаймо в колядках малюнку дійсности. Це не реальні, але зі щирости умисно перебільшені образи багатства й величі господаря, чи його дому. І були в колядках величання селянській, боярській, міщанській і княжій родині. Українська щирість не знала зависти. Багатства і величі — „не завидуйте, милії браття, господареві — Біг йому дав" — казала колядка. Колядники - величальники хотіли всім накликати якнайбільше щастя, чести й радости. Вони ж ходили „дім веселити", принести радість нашим предкам в тій порі року, коли то дні почали прибувати, звіщаючи, що сонце вже вертається, щоб світити щораз вище над Землею Українською.

„У ТЕБЕ В ДОМІ ТА ЯК У РАЮ"

Різдво — свято родини. Колядка величає родину словами:

„Ясен місяць — пан господар,
Красне сонце — жона його,
Дрібні зірки — його діти".

За їх щастя, здоров'я сам святий Микола „коло престола три Служби служить":

„... першу Службу за господаря,
А другу Службу за господиню,
А третю Службу за челядочку".

А щоб їм було всього подостатком, щоб на полі стояли „рясні оновоньки, густі копоньки" то —

„Святий Микола за плугом ходить,
Святий Михайловолоньки гонить,
Сам Господь Бог ріллю всіває,
А Божий Син му поволочає,
Божая Мати їм їсти носить..."

Отак малює колядка поміч Божу, так накликає Боже благословення. Та ще й каже колядка, що раз у рік до людини „сам Господонько на вечероньку" приходить. Велику шану має господар. Нераз приходять і інші небувалі гості —

„Що перший гостьо — ясен місяцю,
А другий гостьо — красне сонечко,
А третій гостьо—то дрібен дощик..."

— приходять у Свят-Вечір, коли

„... на столах тонкі обруси,
На тих обрусах все колачеве" —

а в золотих чашах вино, мед, пиво...

Все те заслуга не тільки господаря, але і його господині: „Умную жону Біг йому дав". Працьовиту, дбайливу. Вона, українська господиня „раненько встала, роботу взяла, шиттячко шила свому мужеві господареві". А нераз вона просить:

„Ой не співайте рано пташечки,
Не побуджайте мойого пана,
Бо мій панонько барзо трудненький,
Барзо трудненький з війни
приїхав..."

і, очевидно, привіз своїй газдині „барзо дорогі дари", бо ж вона йому хату веде, діти виховує, добру їх навчає. Господиня-мати

„Сажає синків в чотири рядки.
Сажає дочки у три рядочки".

Батьки й діти, зяті, невістки і вся челядь працюють згідливо, створюючи родинне щастя, яке колядки змальовують па різні лади. — „Дай тобі, Боже, щастя, здоров'я" — співають колядники — чи „Бувай же здоров, пане господарю", але зараз же додають:

„Не сам з собою, з свойов жоною,
Із діточками а з квіточками,
І з усім домом, з Господом Богом".

Родинна любов і солідарність зроджує щастя в родині, про яке давня колядка говорить словами: „У тебе в домі та як у раю. 'Гей, дай Боже!"

„ОЙ, ШУМИТЬ — ГУДЕ ЗБРІЙНАЯ ВІЙНА"

Та не тільки господаря чи його дружину, синів та доньок і їхню мирну працю величає давня колядка, але змальовує вона також картини военних походів, завзятих боїв, в яких виявляється мужність, відвага героїв — синів. господаря, боярина чи князя, бо ж і в давнину нераз

„... заказано і заряджено
Усім воїнам на війну йти".

І вилітали тоді з українських хат орли-соколи і, глянь —

„Іде військо, аж землі тяжко".

І проводжаючи на війну сина, не одна тоді „ненька вельми старенька" навчала:

„Їдь же, синочку, та на війноньку,
Наперед війська не видавайся,
Позаду війська не оставайся,
А з боку війська не облишайся,
Лиш в середині, все при дружині".

Але буйний син української землі не завсіди того слухав, вперед вирivався, „слави доходив".

„Цар ся дивує, хто то воює,
А міщане ходять, все раду радять,
Що тому вояці за дари дати?..."

Але він навіть за золото

„Не подзінькував, шапочки не зняв,
Не поклонився і не покорився",

а зробив це аж тоді, коли

„Вивели йому панну в короні"

Інша колядка:

„Чи спиш, чи чуєш, пан господарю?...
Твоє подвір'я орда забрала...
Ой зхопився, перехристився
Та крикнув же він на свої слуги.
Служеньки мої, найвірнішії,
Одні виведіть коня перського,
Другі винесіть меча гострого,
Най я поїду, орду здогоню,
Моє подвір'я назад оберну,
Назад оберну, краще збудую!"

І кінчить колядка, що

„Своє подвір'я назад відібрав.
Назад відібрав, краще осадив".

Бої були завзяті. „Совгнули кіньми, як грім по небі", „Блиснули шаблями, як блискавиця", „Пустять стрілоньки, як дрібен дощик", „Пріллялн крівцю, та як водицю..."

Военні колядки присвячені молодцям, завсіди кінчаються тим, що переможець, вертаючись з походу веезе собі дівчину, з якою одружується. От, напр., їдучи

„... в Білгороді коня сідлають,
В славнішім Львові двором
мешкають,
В славнім Києві панну сватають.
Панну сватають аж до Галича
Аж до Галича за Русовича,
За Русовича гречного пана,
Гречного пана, пана Василя".

Та й дівчатам бажала колядка:

„Дайже ти, Боже, в городі зілля.
В городі зілля, в хаті весілля..."

„Возвеселімся всі разом нині"

Колядки й щедрівки, що повстали в Україні ще за поганських часів, чи відтак у перших віках після прийняття християнства в Україні, перетривали довгі століття. Згодом на місце давніх колядок прийшли коляди, що під західним впливом повстали в нас 200—300 років тому. Як давні колядки зачисляємо до народної обрядової поезії, так коляди — це вже твори поодиноких освічених людей, хоч їх імена не завсіди нам відомі. Спершу коляди співали і поширювали між народом тільки колядники, що як і їх попередники-величальники ходили від хати до хати по наших селах і містах. Пізніше, за західно-европейським прикладом почали також у нас співати коляди в церквах. Очевидно ті коляди що їх співали по церквах, не мали вже таких свобідних порівнянь і прикрас, що їх мали коляди „зі світу".

Перлою між нашими колядами вважається дуже поширена в Галичині коляда „Бог Предвічний". До найкращих коляд догматично-релігійного типу зачисляють коляду „Бог натуру" про те, що Бог, хотячи врятувати натуру, себто людину, зроджену в первородному гріхі, знизився і став у всім подібний до нас, але, не зважаючи на це, лишився Богом.

Найдалі до початку 18. віку повстали такі прості, але повні теплого чуття й такі люблені в нас коляди: „Новая радість світу ся з'явила", „Дивная новина" (зложена зовсім за народнім складом), „Нова радість стала, яка не бувала", „Небо і земля" і ін.

Як давні колядки малювали багатство, достатки й славу, так в новіших колядах знова підкреслено вбогість, в якій родився Христос. „Не в царській палаті" прийшов він на світ, але в убогій стаєнці і через те вбогі і понижені здобули признання своєї людської гідности.

„Ісусе милий, ми не багаті,
Золота в дарі не можем дати,
Но дар цінніший несем від мира,
Це віра серця, це любов щира".

В колядах багато картин з українського сільського життя і завдяки тому ці коляди такі близькі нам і мають велику вартість. Коляди — це не тільки важливий релігійний чинник — засіб ширення віри й побожности — але взагалі виховний і цивілізаційний.

Коляди з високим релігійним почуванням і повні краси поетичного піднесення, як от: „Вселення, веселися", „Радість нам ся явила", „Возвеселімся всі разом нині" завсіди вносили радість в українські хати і будили теплий настрій в українських душах. Коли задзвенить коляда, чи в церковці, чи в хаті, то хоч і як тяжко нам нераз на серці, але все ж коляда має дивну силу, яка бодай на хвилину проганяє сумні думки і велить забути нам турботи буддня. Колядами промовляє до нас свято Різдва і будить в нас віру і надію. Оцей дивний і добрий вплив коляди відчувають дуже сильно ті наші брати й сестри, що на чужині мусять святкувати Різдво Христове. Хай Вам, дорогі Земляки, наші гарні коляди принесуть на чужину гомін Рідної Землі і стануть сонячним промінням, що смуток проганяє, що біль душі вколисує.

Про наші гарні коляди, повні релігійного настрою і глибокого чуття їх автора, писав Іван Франко, що це „твори високої поетичної стійкости, яких не постидалась би жодна література на світі і вони сміло можуть видержати порівняння з найкращим, що тільки є на полі християнської поезії; це твори, котрі справедливо і по заслузі здобули собі серед народу таку широку популярність і не втратять її доти, доки серед народу тривати буде тепле чуття релігійне і прив'язання до своїх гарних та поетичних звичаїв та обрядів".

Я. З.

Побут у чужій стороні

Війна приводить на цивільне населення різні труднощі, невигоди і нещастя — багато людей тратить своє майно, свою хату й господарство, мусить іти в чужу сторону, шукати притулку і праці. Але не треба бачити у всіх цих переживаннях саме тільки лихо. Те, що українці мусять перебувати в інших країнах, дає також багато користи.

Це виявила і перша світова війна. Тоді багато наддніпрянців попало у німецький полон і опинилося у різних частинах Німеччини та Австрії. Це не вийшло їм на шкоду. Вони мали змогу побачити німецькі міста, велику промисловість, розвиток техніки, широкий поступ у культурі. Хто умів дивитися на світ відкритими очима, той міг навчитися багато. Ті, що верталися на свою Батьківщину після закінченої війни, вертались як освічені люди, з різнородним досвідом. Деякі стали ремісниками, інші кваліфікованими робітниками, ще інші привчилися поступового господарства. Знову ж багато галичан було у російському полоні, по далеких просторах російської імперії, у Сибірі чи Туркестані, і так само здобули собі нове знання, ставали промисловцями, купцями, добрими робітниками. Всі вони уміють багато оповідати про свої пригоди та про ті країни, які довелося їм бачити.

Так само й тепер українці розсипалися по всій Европі, працюють у заводах і фабриках, при будовах і транспорті, у сільських господарствах і по містах. Всі вони мають нагоду придивлятися чужому життю, розвиткові господарства, промисловости, культури. Вони повинні використати цей час, щоб добути собі користь на майбутнє. Хто працює у своїй професії, повинен піднести свою кваліфікацію вчитися нового від тих, що знають більше. Хто попав у інші обставини, має змогу добути собі новий фах, що колись може стати йому в пригоді. Всі повинні уважно придивлятися до життя незнайомої країни, щоб зрозуміти, чим вона відрізняється від нашої Батьківщини, щоб за її прикладом знайти шлях до вищого поступу. Коли так ставитися до життя, то й побут на чужині стане для нас недаремним і також принесе користь для України. (х).

Церкви на Холмщині

ЦЕРКВА В СЕЛІ НОСОВІ

Церква була вже наділена церковною землею в 1585 році. Сучасна церква була перебудована, а дзвіниця наново побудована в 1881 році. За відомостями з 1886 р. парафія складалася з сіл: Носова, Букович, Бурдзіловки, Кленовщизни, Вільки-Носівської, Дробліна, Дубича, Залісся, Кошелівки. — Парафіян було 1402 душі. Парафіяльної землі було 159 моргів.

ЦЕРКВА В СЕЛІ ЗАБОЛОТТІ

З інвентарного опису, а також візити 1818 р. і пізніших часів видно, що церква з парафією в селі існувала вже з найдавніших часів і була наділена землею за фундушевим записом князем Іваном Сапігою 1668 року. За відомостями з 1886 р. парафія складалася з таких сіл: Заболоття, Вільки-Заболотської, Желевша, Жукова, Кривої-Вільки, Матешівки, Межилісся, Розбитовки і Шостаків. Парафіян числилося 3.088 душ. Парафія володіла 163-ма моргами землі. Населення села чисто українське, місцеві поляки — спольщені українці.

Український Допомоговий Комітет у Холмі

(в роках 1939—1943)

Що ділось на Холмщині й Підляшші до осени 1939 року — знають усі. На кожному кроці й при кожній нагоді, наш нарід змушували зрікатися своєї батьківської віри, карали за вживання рідної матірної мови, не дозволяли засновувати ні українських освітніх товариств, ні українських шкіл та відбирали і руйнували святі православні церкви... Здавалось, що приходить кінець українському життю на Холмщині й Підляшші.

У такому стані застала ці наші землі війна в 1939 році. З приходом німецької влади ініціятивна група свідоміших громадян-українців скликала ширші громадянські сходини, на яких обрано Український Комітет під проводом адв. А. Павлюка. Цей Комітет перебрав на себе обов'язки інформатора й репрезентанта та заступника справ українського населення. Не легка була праця цього Комітету.

Згодом праця в Комітеті йшла краще. З Галичини й Волині прибуло на Холмщину й Підляшшя багато укранської інтелігенції, яка не могла й не бажала залишатись під большевиками. Свідома своїх завдань, ця інтелігенція, особливе ж молодь, відразу взялась до праці в різних ділянках культурного й господарського життя. Вже в короткому часі не було українського села де не було б української школи. Отак, без ніяких матеріяльних засобів, Комітет опанував шкільну справу в цілому повіті. Можливо було це тільки тому, шо молодь, яка зголошувалась до Комітету на учительські посади, ніколи не питала хто й скільки буде їй платити, а хотіла дізнатись тільки про те, де є українське село, в якому ще нема української школи. Довідавшись про це й одержавши згоду Комітету на обняття учительської посади в такому селі, молодий учитель чи учителька пішки мандрували до того села й там організували школу Вимоги таких учителів на селі були дуже скромні: приміщення й харчі, які селяни дуже радо давали своїм першим українським учителям. Після цього починалась наука: вдень з малими, а ввечері — зі старшими. У самому Холмі було зорганізовано також народну школу та гімназійні курси. При Комітеті створено шкільний інспекторат, який кермував шкільними справами та переводив контролю на місцях.

Майже одночасно з творенням шкільного життя, — почало творитися й кооперативне життя. Не була легка й ця справа. Цілий терен був вкритий сіткою польських кооператив, членами яких було й українське населення. Польська кооперація мала досить оборотового капіталу, відповідні будинки та вишколений службовий персонал. Отже українське кооперативне життя треба було творити від самих початків і то без оборотового капіталу, без будинків і без відповідно вишколеного службового персоналу. Зате в тих людей, що взялися за цю справу, було непереможне бажання створити на Холмщині й Підляшші свою, українську кооперацію і глибока віра в те, що це творення увінчається успіхом. З таким бажанням і вірою, маленька горстка людей, з дуже невеличкими, на той час, матеріяльними засобами, взялася за творення українського кооперативного життя. На терені холмського повіту це творення розпочалося від заснування Союзу Українських Кооператив у Холмі у перших днях листопада 1939 р. На заклик Союзу Українських Кооператив, кооперативи з українських сіл, хоч і належали організаційно до польської кооперації, почали складати уділи до свого, Українського Союзу Кооператив. Це була найбільша моральна заплата і підтримка для тих, що працювали в Союзі, бо матеріяльної винагороди за свою працю вони не мали. І сталося чудо! За кілька місяців Союз Українських Кооператив в Холмі став поважною торговельною установою, яка вже мала можливість давати матеріяльну винагороду всім, що працювали в ній. Крім того в Холмі створено в початках 1940 р. також споживчу кооперативу „Відродження".

Одночасно з творенням кооперитивного життя — в самому місті Холмі почало організуватись українське купецтво, відкриваючи свої приватні крамниці. І в творенні кооперативного життя і в організуванні українського купецтва — Український Комітет брав якнайдіяльнішу участь.

Взимі 1939/40 р. большевицька місія офіційно переводила реєстрацію тих, які хотіли виїхати до Совітів. Одночасно на весні 1940 р. почали вертатися від Совітів ті українські родини, що виїхали туди ще восени 1939 року, разом з большевицьким військом. Ці родини у великій мірі причинились до того, що багатьом відхотілось реєструватись на виїзд до Совітів.

На весні 1940 року відбувся перший курс для провідників молоді на селі.

Військові події змусили багатьох залишити свої рідні оселі й шукати притулку в іншому місці. Серед цих мандрівників було багато, що потребували допомоги. Тому Комітет зорганізував дешеву кухню, яка давала платні і безплатні обіди. Крім того допомагав погорільцям та іншим.

Освітні товариства „Рідна Хата", що свого часу були позакривані польською владою, почали відновляти свою діяльність і вести культурно-освітню роботу серед широких мас українського населення по селах і в місті. В кількох селах було зорганізовано сезонові дитячі садки, а в Холмі постійний дитячий садок.

Працював у Холмі й по селах Український Театр. Велась підготовна праця також і в справі зорганізовання тов. „Сільський Господар" та пасічничої кооперативи „Рій". Але довершенням першого року праці було перебрання від поляків Холмського Православного Собору на Святій Даниловій Горі і багатьох церков по селах та містечках і створення Холмсько-Підляської Єпархії та обсадження її українцем архиєпископом Іларіоном.

(Далі буде)

Інж. Антін Романенко

РІЗДВЯНИЙ ПРИВІТ

Дуби облетіли і клени,
Бо сніг вже надворі лежить
А наша ялинка зелена,
Зелена в прикрасах стоїть.

Святкуєм Різдво на чужині
И промовити хочеться нам:
Привіт наш, привіт Батьківщині,
І сестрам привіт і братам!

Ліда Омельченко
(м. Штевен)

ДО СКЛАДУ И ПРИКЛАДУ

Нє той став

— Десь було це позавчора. Вийшов я із дому, бо буває, що скучиться сидіти самому. Пошкандибав до УОТ-у, там людей багато, а з людьми все відрадніше, так казали тато. Іду собі та й дивлюся, що за чудасія, — то ви знали певно добре Тріску Олексія? Кругом його обступили посеред дороги, він розказує дотепно, сміються небоги. А він собі ніби теє, лиш оком моргає, то всміхнеться то поважно далі продовжає:

— „Їхали мої друзяки, я поїхав з ними, ви знаєте, ми в чужину їхали сумними. Це звичайно — світ незнаний і чужі там люди, то гадали, що і гірко жити певно буде. Бо і як договоритись, мови ми не знали, то в дорозі в Німеччину — різно міркували. Та помалу ми навчились ремесла і мови, поспадали, як то кажуть, з нас потім окови. Час обтесував і вчив нас чуже шанувати і навчив нас за своїми міцно банувати. Там ціну пізнали свого, туга нас навчила, що то дім і рідна хата, тато, ненька мила. Різно там бувало, друзі, як то на роботі, а сьогодні я тут з вами, бо я на урльопі..."

Ішов нишком я до хати і думу гадав я, Олексія від дитини таки добре знав я. Мовчазливий недотепа, кпили всі із нього, подивіться, що світ може вчинити з такого. Говірливий і свідомий, хлопець, мов дубина, не злякає його певно жодна хуртовина.

Нехай світ вас не лякає, долі тра шукати, їй на зустріч піде з вами.

Ваш
Грицько Мохнатий

У світлі Вифлеємської зорі

(Докінч. з 7-ої стор.).

ста та всіх тих, що боронили цінности християнської культури. Але, як знаємо, ці прислужники Ірода завсіди доводили свою боротьбу до божевільного висліду та гинули від зброї, якою самі воювали. Бо зло це, неначе розривна бомба, що ширить знищення, але при тому сама пропадає. Одначе з того не можна робити такого висновку, що, мовляв, можемо мовчки приглядатися до цієї боротьби, яка ведеться кругом нас ,бо сяк чи так ворожа сила пропаде. Ні, наше безділля було б каригідне! „На те лихо, щоб з ним биться" — сказав Шевченко. І це теж для нас мусить бути наказом, щоб докладати всіх зусиль для перемоги над злом, якого головним вогнищем є тепер большевизм.

В першу чергу мусимо поборювати в нашому суспільному життю всі прояви деморалізації та шкідливих впливів Іродового духа, що неначе зараза шириться скрізь по світу. При тому, як зіницю в оці, мусімо берегти нашу молодь, щоб не стратила вона з очей світла Вифлеємської зорі, яка одинока вказує правильний шлях до гідного та щасливого людського життя.

В. Глібовицький

Різдвяні звичаї і обряди на Холмщині і Підляшші

Наші пращурі обожали природу з її силами й проявами і на честь своїх богів у різні пори року влаштовували свята з різними обрядами й піснями. Першим святом на честь Дажбога або сонця, було зимне свято в часі т. зв. „солноворту", в місяці грудні, коли сонце повертається до літа. В це свято наші предки приносили в жертву свиню і в своїх піснях прославляли „Коляду". Для святочної жертви звичайно збирали пожертви. Ці старовинні звичаї збереглись в холмському народі й досі. Звичай, в часі колядування збирати т. зв. „колядники" — заплату за пісні в виді їжі, це лишки поганського звичаю збирання пожертв для жертви. В піснях є вказівки на саму жертву-свиню, в словах: „Ой, гу-гу-гу, дайте нам того, що на рогу: кишки, ковбаси й грудку кашки". Що жертвенним звірям була свиня, вказує на це звичай колоти свині та приготовляти різні страви зо свинячого м'яса які споживають в часі від Різдвяних Свят до Водохреща.

В нас Різдво називають інакше „Колядою". Ця назва збереглася з часів поганства тому, що, як було сказано раніш, в цю пору святкували поворот сонця до літа. До свята Різдва наші господині готовляться завчасу. Вже в перших днях грудня б'ють свиней, готують ковбаси, кишки та іншу необхідну їжу.

На Багату Куттю — (вечір напередодні Різдва) дотримують зрання й до появлення першої зірки на небі — посту: нічого не їдять і не п'ють. На стіл, за яким вечеряють, кладуть сіно. Його накривають чистим білим обрусом. На вечерю подаються багато різних страв, але всі вони пісні. Під столом та по хаті стелять соломи. В куток ставлять немолочений сніп жита, який стоїть аж до Водохреща і називається „Дідом". Свята вечеря розпочинається діленням св. просфори між усіма присутніми — господарями й слугами. На вечерю мусять бути голубці з гречаною кашею, борщ зо сливками, капуста, квасоля зо сливками, гриби, риба й обов'язково пшенична кутя з маком і медом, а також узвар, або варена сушина з яблук, грушок, вишень та черешень. Кутю і узвар подають накінці; напочатку подають голубці й різні пироги та книші.

З найбільшим зацікавленням чекають коляди діти, яким після вечері батьки дають гроші за спів колядок. В часі вечері й після неї всі присутні співають колядок з Богогласника. Це побожні пісні на честь народженого Христа, зібрані в одну книжку, яка колись називалась „Колядником". Колись співали ще чисто народні коляди, але тепер — на жаль — їх вже майже не чути. На другий день Різдвяних Свят увечері діти й старша молодь ходять колядувати від хати до хати зо звіздою або вертепом, або без них. Заколядовані гроші старші віддають до церкви. Колядки на Холмщині й Підляшші тішаться великою пошаною. Народ дуже любить колядувати й колядує цілі дні в церкві й вдома. В дні свят у церквах навіть не читають Години, а співають колядки. Богослужба в церквах на Різдвяні Свята починається о 12-ій год. вночі. Колядки співають до свята Стрітення. — Діти в Святий Вечір сплять обов'язково на соломі. На другий день свят господині несуть пироги та хліб до церкви й роздають бідним на спомин небіжчиків. Прихід бідного в дні свят до хати, а особливо у Святий Вечір, уважають великим щастям. Вечорі від першого дня Різдвяних Свят до передодня Нового Року народ називає святими і не працює. На перший день Різдв'яних Свят в гості не ходять; ходять тільки до самих близьких родичів.

С. В. Любарський

Свят-Вечір на Кубанщині

Різдвяний Святий Вечір відбувається дуже урочисто. Святочний стіл накривається сіном. По правій стороні стола кладуть калачі, починаючи від більшого до найменшого. Зверху калачів кладуть медівник, а на ньому свічку. Посередині стола ставлять миску куті з пшениці й заправлену маком, родзинками та мигдалами. За стіл сідають всі при появленню першої зірки на небі. Старший в родині читає тропаря і здоровить всю родину з празником. Потім підходять усі до куті й по черзі ложкою їдять її. Відтак споживають вечерю, яка складається з цілого ряду пісних страв, а саме: риби, пирогів з капустою, борщу з грибами, пампушок та інш. П'ють наливки свого власного виробу та вино.

Після вечері вносять до хати сніп соломи і розстилають його по підлозі. На цю солому кидають горіхи й цукерки, а діти, шукають їх у соломі. Все це відбувається при свічках.

Колядують різні колядки. Є звичай, що кожна родина другій родині чи знайомим посилає малими дітьми Святу Вечерю, котра складається з трьох малих калачів і медівника. Таким чином хлібом взаємно вітають одні других зі Святим Вечором. Калачі (Свята Вечеря) має бути загорнена у вишитий рушник, що його і дарують. Вдосвіта на перший день Різдва йдуть до Церкви на Заутренню. Після Служби Божої Старшина й Козацтво вітають одні других зо Святами та ламають і діляться традиційним калачем.

Федір Тимінський

СНИТЬСЯ МЕНІ...

На Свят-Вечір сниться
Дивная новина:
Рідна хата, батько
Вся моя родина.

А на столі сіно,
Під столом солома —
І мені здається
Ніби я удома...

Ніби на Свят-Вечір,
Я прийшов до хати...
Сниться мені дім свій
І старенька мати.

Василь Тюн
(Дрезден)

На Різдво

(Спогад).

З того часу минуло сім років, але серце стискається від болю, коли згадаю.

...Потяг Дніпропетровське-Синельниково летить крізь глибоку темряву ночі. У вагоні декілька стомлених працею робітників і я. Коли б швидше, бо вже давно не бачила рідного села... Навчаючись і працюючи далеко від рідного дому, тільки думками блукала я по знайомих з дитинства місцях, аж ось тепер потяг наближає мене до мети. Не зчулася, як і приїхала на перестанок, де треба мені висідати. Беру пакунки і виходжу.

Сонце підводиться з обрію і кидає золоті жмутки проміння. Сходжу на протоптану в снігу стежку, що веде до села, дивлюсь у далечінь і радію. Хоч і зима, але „село і серце відпочине" — чомусь згадалися слова нашого Тараса. Наближаюсь до села і бачу на горбочку свою хату. Може мати вийде зустрічати?.. Як то вона приготувалась до свята? Вона ж завжди зберігала старі звичаї, а сьогодні Різдво. Підходжу під вікно, дивлюсь, тихо й нікого не видно. Відкриваю сама двері й спиняюсь на порозі. На мене війнуло холодом, пусткою. Лежить старший хворий братик і ледве чутним голосом шепоче: „Хліба, Катю, дай хліба — помираю. Вже три тижні, як маму забрали, певно хтось наговорив неправду...".

Дивлюсь на нього повними сліз очима, а сонце кидає веселі жмутки золотого проміння. Так починався мій перший день Різдва 1935 року. (Оберкрумбах). Катря Стеценко

РАДІСНЕ СВЯТО.

Надійшли до нас Різдвяні Свята,
Хоч не дома будем святкувати,
Бо сім'ї нема тут і родини
І не видно звідси Батьківщини.
Та Різдвяні Свята загостили,
На чужині всіх нас звеселили.
Боже, дай щасливо святкувати
І Різдва нового дочекати.

Микола Лудчак.

АНАТОЛЬ ГАК.

Подарунок Сталінові

Різдвяний фейлетон.

I.

Перед Різдвом минулого року прибув до нашого міста запорожець з-за Дунаю Іван Карась. Ну, той самий Іван Карась, що ото:

Тепер я турок, не козак.
Здається, добре одягнувся...

Було вже пізнувато й він не зміг дістатися до готелю, то ж заночував таки на дворці в дожидальні. Народу там було багато. Ото ж, прокинувшись, наш подорожний побачив, що хтось потяг у нього мішок з пожитками, а йому залишив свій. Правда, запорожець з цього не дуже то засмутився.

В дорозі всяке трапляється, — сказав він сам до себе розважно. — Та й мішок же, що оце лишився, не порожній — щось у ньому є...

Звівся Карась на ноги, оперезав свою козацьку шаблю, взяв мішок на плечі і вийшов з дожидальні у напрямі міського базару.

Не встиг Іван Карась виткнутися з-за рогу, як перекупки так і обступили його з усіх боків:

— Що продаєш, дядьку?!

— Пшоно?

— Борошно?

— Квасолю?

Хапають запорожця за мішок, шарпають, пхаються. Аж ось одна, як закричить не своїм голосом:

— Ой, людоньки! Дивіться! Цей дядько чорта виніс продавати!

Карась обурився.

— Якого чорта? — гримнув він на перекупку. — Закрий свою дурновзерху вершу!

— Еге, якого! — ще голосніше загорлала перекупка. — А чиї ото роги виглядають з мішка?..

Почувши таке, перекупки всі, як одна, шарахнули від запорожця. Христяться, моляться: „Свят! Свят!" А запорожець стоїть, ні в сих, ні з тих. Що це їм, гаспидським бабам, приснилося? Чи блекоти пооб'їдалися, чи що? Далі лап рукою за мішок — стирчить ріжок! Лап другою — ще один ріжок! Та що бо це за капость? Чи не втелющив, бува, йому з мішком хтось козу або цапа, щоб посміятися перед людьми?

Карась мерщій за крамницю, в закуточки, кинув мішок на землю, розв'язує. А звідти на нього дивиться якась страшна марюка. Пика як бодня в індика, а ніс — як через річку міст, ще й з бородавкою!

— Чорт?! — скрикнув з несподіванки Карась, хапаючись за шаблю.

— Ні, я не чорт, — захвилювалася марюка. — Я тільки на чорта схожий.

— Де ж не чорт, коли в тебе на голові роги?...

І запорожець ближче придивляється до марюки. І бачить — у чорта на грудях повно-повнісенько всіляких совітських значків: ПВХО, ГПО, МОПР та інші.

— Та, як бачу, ти не звичайний чорт, а сталінський! — гукнув Карась і почав добувати шаблю.

Чорт зблід, затремтів, затрясся. Аж гикавка з ляку напала. Давай благати запорожця:

— Облиш, дядьку! Сховай шаблю.. Я все тобі докладно розкажу...

І, плутаючись та гикаючи, розповів. Він таки й справді чорт. Родом з України. Його прадід, знаний на всю Миргородщину, чорт, возив колись різдвяної ночі коваля Вакулу в Петербург до цариці. А він, правнук тамтого, підробив документи і вступив до большевицької партії.

— То ти, виходить, партійний чорт? Цікаво, що ж ти робив у партії? Яка була твоя партійна повинність?

— Писав на українців доноси в НКВД.

Тут Карасеві аж жижки затруслися. Він знову добув шаблю і трохи був не рубнув нею чорта, та вчасно спохватився: треба мовляв, про все його випитати.

— Чого ж це ти тут опинився?

— Бо мене скинуто з одним спадуном зі совітського літака. Далі ми мали їхати потягом. Ну, щоб мене ніхто не пізнав, що я чорт, спадун сказав мені залізти в мішок. А тепер він, як видно, мене покинув напропаще...

— Он, яке діло! — крутнув головою Карась. І став міркувати, що йому зробити з сталінським чортом. та враз і запитав:

— Хочеш, чорте, жити на світі? Кажи, нечистий, хочеш?

— Звичайно, хочу, — відповів чорт.

— Ну, то ладнайся ж уночі проти Різдва летіти зі мною в Москву до Сталіна.

— Ніколи цього не буде! — скрикнув чорт.

— А чому не буде?

— Бо ти надумав убити Сталіна.

— Тю на твою дурну голову! Хочу ж я повезти йому подарунок від українського народу. От що!

Почувши, що запорожець має везти Сталінові подарунок від українського народу, чорт так зрадів, що почав у мішку танцювати.

— Якщо так, — каже, — то ми полетимо в Москву до Сталіна. Я виклопочу тобі там орден...

І Карась неабияк зрадів: давно вже його кортіло на власні очі побачити „генія людства"... Почали готуватись до відлету.

Коли вже все було готове, Карась з чортом пробралися на дах найвищого будинку і запорожець сів на чорта верхи, з великим клунком за плечима — подарунком для Сталіна

Інститут Народної Творчости

ДВА І ПІВ РОКУ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТИ.

В грудні минулого року минуло два і пів року діяльности Інституту Народної Творчости (ІНТ) Львів, вул. Францішканська 7. За цей короткий час ІНТ, як один з трьох рефератів Підвідділу для Справ Мистецтва при Відділі Культурної Праці УЦК, провів велику працю, піклуючись самодіяльним народним мистецтвом як у Львові, так і в Краю. Ця праця не була легка, але завдяки ініціятиві та енергії людей, що взялися за неї, зокрема завдяки відомому диригентові о. дир. С. Сапрунові, який кермує цією установою, ІНТ може вже похвалитися гарними успіхами. Праця його проходить у п'яти т. зв. кабінетах: музичному, театральному, образотворчому, декораційному та етнографічному.

МУЗИЧНИЙ КАБІНЕТ.

Цим кабінетом завідує музиколог д-р Цегельський, заступник директора ІНТ. Разом з ним працюють як референти, композитори та диригенти: д-р Лисько, О. Лисенко, Е. Козак і М. Демчук. Заходами цього кабінету зорганізовано понад 1000 хорів, заочну музичну студію, що нараховує коло 300 студентів, далі створено нотне видавництво, яке видало низку творів для сільських і містечкових хорів, переведено коло 20 диригентських курсів І і ІІ ступня та покликано до життя 9 т. зв. „Музичних студій“ в таких місцевостях: у Львові, Перемишлі, Ярославі, Дрогобичі, Чорткові, Теребовлі, Тернополі, Золочеві і Самборі. Великий успіх мав перший краєвий конкурс хорів та перший краєвий конкурс самодіяльних солістів, на якому відкрито багато талантів з народньої гущі; деяких з них вислано до музичних шкіл. У дальшому ході праці Музичного Кабінету намічено перевести ІІ. Краєвий конкурс хорів, зорганізувати 10 диригентських курсів у Львові і в краю та пороблено заходи, щоб видати кілька збірників військових пісень для СС Дивізії Галичина. Крім цього ще в шости містах у краю плянується зорганізувати „Музичні Студії“.

ТЕАТРАЛЬНИЙ КАБІНЕТ.

Праця в цьому кабінеті не менш важна і відповідальна, як у музичному. Тепер цим кабінетом завідує п. Макаренко разом з референтом Б. Харачовим. Раніше довгий час працювали в ньому м-р Мурський та артисти Шерегій і Горняткевич. Під наглядом Кабінету є 1500 театральних гуртків. Він зорганізував у краю коло 15 режисерських курсів та один заочний, в якому взяло участь 250 заочників. Далі за стараннями кабінету відбувся перший краєвий конкурс театральних гуртків. Крім того Кабінет перевів конкурс на драматичні твори, з яких 5 призначено до друку. В найближчій будуччині Кабінет думає розписати такий конкурс удруге.

ОБРАЗОТВОРЧИЙ, ДЕКОРАЦІЙНИЙ ТА ЕТНОГРАФІЧНИЙ КАБІНЕТИ.

Завдяки праці цього Кабінету, що ним кермують артисти малярі: Перфецький та О. Кульчицька, зорганізовано три образотворчі студії: заочну, що нараховує сотні учасників, постійну у Львові, в якій учиться 20 малярів-початківців, та дитячу.

Декораційний Кабінет веде арт. маляр Єршов та має своїм завданням підготовити для краю здібних декораторів, які б по мистецькому оформлювали сцени та вистави. Заходами цього Кабінету намальовано вже декорації для 30 УОТ-ів. Крім цього Кабінет за час свого існування зорганізував у приміщенні ІНТ дві вистави праць самодіяльних малярів та одну виставу праць декораторів. У пляні праць Кабінету є видати підручник зразків народної ноші та оформити ще 50 сцен УОТ-ів у краю.

Етнографічний кабінет (веде М. Гургула) займається прикладним народнім мистецтвом (збирає вишивки, мистецьку посуду, різьбу і т ін.). З цим кабінетом співпрацює коло 70 етнографічних кореспондентів. Незабаром заходами Кабінету буде влаштована етнографічна вистава у приміщенні ІНТ.

ДВА ІНШІ РЕФЕРАТИ.

Тісно з ІНТ співпрацюють і два дальші Реферати: реферат професійного мистецтва та Концертне Бюро. В обсягу праці Референту професійного мистецтва існує у Львові трирічна вища театральна студія (65 учасників) та трирічна професійна студія танців (44 учасники). Заплановано організувати у Львові ляльковий театр та Театр Юного Глядача. Концертне Бюро за два з половиною років зорганізувало в різних місцевостях краю понад 1000 концертів. При Концертнім Бюро існують: постійна естрадна концертова група, Український Національний Хор під керівництвом А. Городовенка, Київська Капеля Бандуристів під керівництвом П. Кичатого та недавно створена джазова оркестра. В загальному в Концертному Бюро працює понад 1000 виконавців.

Як видно з поданого вище, Інститут Народної Творчости — це установа, що виконує дуже важливу культурну роботу. Зокрема ця праця важлива в ділянці українського самодіяльного мистецтва, яке сьогодні, охоплене в організаційні рямці, напевно буде розвиватися щораз краще для добра нас самих.

БЕН

Дригентські курси II ступня у Львові

Відділ Культурної Праці УЦК, Львів, Францішканська 7, приймає вже зголошення на дириґентський курс середнього (II) ступня, що відбудеться в часі від 20 січня до 20 березня 1944 р. На цей курс будуть прийняті кандидати, що виkажуться свідоцтвом закінчення дириґентського курсу І ст., чи взагалі якого-небудь іншого диригентського курсу, або здадуть вступний іспит з основ теорії музики, сольфежу і дириґування. Курс вестиме проф. Микола Колесса, викладати будуть найкращі фахівці Львова. Оплата за навчання на курсі 220 зол., вписове 10 зол. Оплата згори. Курсанти мусять мати до своего розпорядження скрипку або мандоліну. Зголошуватися до 10 січня 1944 р. На курс приймають також дівчат. На час курсу мусить кожний із курсантів подбати про мешкання і харчі, бо всі гуртожитки зайняті. Дозволів на переїзди залізницею ІНТ не видає.

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Вечір над широким краєм,
Зірка засіяла,
Звеселімся ж, друзі милі, —
Нова радість стала.

Бог раждається Предвічний
Заспіваймо нині
І поклін усі віддаймо
Божій ми Дитині.

І просім, просім сердешно
(На все Божа воля)
Щоб усім нам, браття милі,
Була світла доля!

Параска Грищук, д. Федора
(м. Драмбург)

від українського народу і вмостився якнайкраще, гукнув:

— Ну, чорте, включай мотор!

І з цими словами чорт шугнув з багатоповерхового будинку в холодне, зимове повітря.

*

А Москва вже готувалася гідно зустріти делегата від українського народу, про подорож якого довідалася через радіо, бо, як виявилося, чорт мав радіопередавача.

Сталін викликав до Москви Хрущова — „вождя“ українського народу. Хрущов привіз зі собою свого дорадника в справах українства — Олександра Корнійчука.

*

— Московський аеродром! — весело вигукнув чорт.

Переконавшись на власні очі, що вони й справді кружляють над московським аеродромом, запорожець смикнув рукою за кільце свого легкопаду. Величезний, шовковий пухир розвинувся йому над головою. А Карась тимчасом наказав чортові:

— Зменшуйся, чорте!

— Чого я маю зменшуватися? — знизав плечима чорт. — Адже мені треба йти до жінки.

— Зменшуйся, кажу тобі, сатано! — гримнув сердито запорожець — А то почну отут христити шаблюкою!

Чорт, хоч як йому не хотілося цього робити, мусів зменшуватися. За кілька хвилин він зробився заменшки в мишу. Карась — він тепер уже тримався на легкопаді — дістав із кишені калитку і вкинув туди чорта.

— Сиди отам мовчки, — сказав Карась до нього, ховаючи калитку з чортом у кишеню.

А з землі вже чулося голосне „ура!“.

Не встиг Карась приземлитись, як його оточив тисячний натовп. Хапають за руки, вітають, обіймають, цілують. Опісля посадили в автомобіль, що був увесь заквітчаний квітами, і повезли до міста.

І ось Іван Карась увіходить до великої кремлівської залі, де його чекають представники совітського народу.

— Хай живе Іван Карась! — залунали вітальні голоси.

— Хай живе славний запорожець!

А Карась шукає очима Сталіна. Он, він стоїть біля стола. Аж сяє ввесь і також плеще в долоні. Запорожець підходить до Сталіна, здіймає з своїх плечей мішок, розв'язує, дістає з нього якусь кулясту, важку, яснозалізного кольору, річ і шанобливо кладе її перед Сталіном на стіл.

— Оце вам, Йосипе Віссаріоновичу, подарунок від українського народу, — каже він голосно, щоб усі чули.

Оплески та вигуки у залі ще збільшуються. Сталін вдячно тисне Карасеві руку, після обіймає запорожця за плечі й починає його цілувати.

І раптом, ніби з-під землі, чиясь несподіваний крик:

— Та це ж — бомба! Лягайте всі!

Один загальний порух — і присутні впали ниць. Лежать — ніхто ані рухнеться, ані дихне.

А Карась, що бував у бувальцях, швидко кинувся з залі. На дворі, вихопивши з кишені калитку з чортом, гукнув:

— В одну мить збільшуйся, чорте! Чуєш! А то розчавлю, як ту блощицю!

Чорт, побачивши, що біда, вмить збільшився. Карась скочив на нього верхи — і вони вітром понеслися з кремлівського подвір'я.

*

— Негайно ж, щоб прийшли сапери. Треба розрядити бомбу, — нарешті, опам'ятавшись, звернувся до свого ад'ютанта маршал Шапошніков і зновуліг на підлогу.

За хвилину ввійшли три сапери.

— Хлопці! Та яка ж це бомба? Це ж — звичайний гарбуз! — сказав один.

— А й справді—гарбуз! — погодився з ним другий.

Нарком оборони підвів з підлоги голову:

— Що ви там варнякаєте? Який гарбуз?

Але до маршала підбіг уже один із саперів і став доповідати:

— Товариш нарком оборони! Разрішіть вам доложити. Заместо вражеської бомби на столе оказався обикновенний гарбуз. Чи прикажете винести етот гарбуз на вольний воздух, чи пускай он лежить в почотной президії?!

Почувши, що на столі не бомба, а щось інше, цілком безпечне, всі посхоплювалися на ноги, загули, заговорили:

— Що?... Як?... Гарбуз?...

А Сталін, вибравшись з-під столу, де він досі лежав, і собі допитувався:

— Карбуз? Карбуз? Скажі... гавари, Корнійчук, пачему карбуз?

Корнійчук, хоч як йому неприємно було говорити Сталінову правду, сказав:

— В Україні, Йосипе Віссаріоновичу, з давніх-давен існує звичай, що коли парубок сватається до якоїсь дівчини, а та дівчина не хоче йти за нього заміж, вона, замість хлібини, як то годиться, підносить парубкові на тарілці гарбуз...

— Вот ано што! Вот какая діалектіка! — скрикнув, обурившись Сталін. — Тепер і я панімаю, пачему карбуз. Ето, значит, праделка украінскіх націоналістов. Где НКВД? Куда ано смотріт? Пачему не ловіт етово праклятово Івана Карася? Пачему?!

Енкаведисти, як один, кинулися з приміщення.

Але Іван Карась під той час був уже далеко від Москви

Комунікат

в справі всенародної збірки „Коляда“

Отсим подаємо до відома, що Український Центральний Комітет одержав від влади дозвіл провести в січні та лютому 1944. всенародну збірку „КОЛЯДИ“, призначену на українські народні цілі, а зокрема на допомогу найбільше потребуючим.

„КОЛЯДА“ УЦК — це єдина дозволена збірка на січень і лютий 1944. Наші низові організаційні клітини, тобто УОК (УДК) та Делегатури мають доручення не проводити в цих двох місяцях ніяких інших збірок.

Якщо б все ж таки денебудь відбувались у січні і лютому 1944 якісь інші збірки, то повідомляємо, що УЦК з ними не має нічого спільного, не може, очевидно, брати за те відповідальности, хто й як їх використовує і тому остерігає українське громадянство перед такими, евентуальними, анонімовими збірками.

Всенародну традиційну збірку „КОЛЯДИ“ УЦК проводитимуть збирачі наших УОК (УДК), Делегатур, УОТ-ів, Обєднань Праці і т. п., роздаючи при тому жертводавцям надруковані цеглики. Цього року нема ніяких збіркових лист.

Усі гроші з проведених збірок і поодинокі грошеві пожертви, призначені на Коляду УЦК, слід негайно пересилати до Центробанку у Львові, вул. Поліції 2, на конто УЦК ч. 19014 з дopискою „на Коляду 1944“, найкраще через місцеві Українбанки.

Подаючи це до відома, закликаємо все українське громадянство і всі українські установи складати масові пожертви на всенародну збірку „КОЛЯДИ“.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ

Усім до відома

Усі збірки й поодинокі грошеві жертви на „Фонд Української Культури“, що їх зібрано з нагоди „Дня Української Культури“ — відсилати лишень на таку виразну адресу: ЦЕНТРАЛЬНИЙ КООПЕРАТИВНИЙ БАНК — Львів, вул. Поліції 2. — конто 19014 — На „ФОНД УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ“.

Не перетримуйте непотрібно готівки зі збірок, а пересилайте її негайно на вище подану адресу.

Дивні весільні звичаї

В світі, як кажуть, що край, то звичай. Дуже дивні звичаї, якщо йде про подружжя, бувають у народів на островах південних морів, тобто у південній частині Тихого океану.

У цих народів не сватаються, як це є у нас, а просто чоловіки купують собі жінок. Бо там, звичайно, дівчину вважають власністю батька, і хто хоче взяти її собі за жінку, той мусить заплатити тестеві певну суму, або різну вартість у товарах чи продуктах.

Важко устійнити ціну, за яку сватають там дівчат. Ціна залежить від місцевости, від того, яка це дівчина, та від соціяльного стану покупця. Часто вистарчає ніж або звичайна склянка, щоб виміняти їх за жінку, а буває, що за неї треба дати декілька штук худоби, а то й поважну грошову суму. Коли жених платить гроші, то може їх платити згори, або сплачувати ратами. Найчастіше трапляється цей другий спосіб, бо батьки звичайно „деруть шкуру“ з женихів, що не завжди мають спромогу заплатити таку високу суму. Отож на заручинах жених дає задаток, з згодом сплачує решту. На островах Кей, на південь від Нової Гвінеї, батько, звичайно, закарбовує ціну дівчини на кусникові дерева і віддає його женихові при сплаті грошей. А жінка на цих островах досить дорога: ціна сягає, на наші гроші, до яких 5000 зол. і її можна виплатити й жемчугами, грішми, цінними предметами, чи скотом. Коли жених платить гроші згори, тоді влаштовують велике свято. Так водиться напр., на Нових Гебридах. Коли трапиться така нагода, тоді все село збирається перед хатою нареченої. Перед хатою „ціна“, що її приніс жених і кілька свиней, харчові продукти і мати. Жених приносить зі собою галузку „драцену“ і затикає її в землю. Тоді виступає батько судженої і виголошує промову, в якій дає поради женихові, щоб він гарно поводився з жінкою і, нарешті, передає йому свою доньку. Дівчина одягнена в спідницю зі свіжої трави й завинена в нову мату. Після цієї церемонії відбувається гучний бенкет.

ШАХОВІ ЗМАГАННЯ ЗА ПЕРШЕНСТВО ХОЛМЩИНИ

Слідом турнірів за першенство Лемківщини і Бойківщини відбулися в Холмі заходом УСК Буг у днях 10—21 ц. м. шахові змагання за першенство Холмщини. У змаганнях брало участь 9 шахістів, у тому двоє гостей зі Львова і Лемківщини. Кінцевий вислід такий: 1) Шалевій (Володава) $6^1/_2$ точок, 2) Ілик (Сянік) $5^1/_2$, 3) м-р Григорович (Холм) 5, 4) інж. Кокотайло (Львів) 5, 5) Ухаиський (Холм) 4, 6) о. Ткачук (Красностав) 4, 7) Неминущий (Холм) 3, 8) Кроткевич (Томашів Л.) 3, 9) Калинич (Володава) 0 точок.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ: За 1 мм. на 1 шпальту за ред. текстом 1.50 зол., в тексті 100 відс. дорожче. — Максимальний вимір оголошення: 180 мм. на 1 шп., або 90 мм. на 2 шп., або 60 мм. на 3 шп., або 45 мм. на 4 шп. ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 50 грошів за слово, за перше слово грубшим друком — 1 зо

За редакцію відповідає М. Хомяк у Кракові. Видає »Українське Видавництво«, Краків, вул. Райхсштрассе 34. II. Телефон 230-39. З друкарні »Нова Друкарня Денникова« під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: M. Chomiak, Krakau. Verlag: "Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. 1 Druck: "Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79